

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

*Студентки 2-го курсу магістратури
заочної форми навчання
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-наукової програми «Економіка
бізнесу»*

Романюк Дарини Олександрівни

*Науковий керівник: к.е.н., доцент
Голованенко Микола Васильович*

*Засвідчую, що в цій дипломній роботі
немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних посилань*

Студентка _____
(підпис)

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри економіки підприємства від «___» _____ 2022 р., протокол № _____

Завідувач кафедри економіки підприємства,
доктор економічних наук, професор
Филюк Галина Михайлівна

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
I РОЗДІЛ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	4
1.1. Економічна сутність ризиків зовнішньоекономічної діяльності	4
1.2. Методи діагностування ризиків зовнішньоекономічної діяльності	9
1.3. Методичні аспекти управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності ..	15
II РОЗДІЛ. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДІАГНОСТУВАННЯ РИЗИКІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МГТ БЛЕК СІ».....	21
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі».....	21
2.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»	25
2.3. Діагностування ризиків зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»	31
III РОЗДІЛ. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МГТ БЛЕК СІ».....	36
3.1. Діагностування ризиків та методи їх мінімізації при проведенні діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»	36
3.2. Економічна ефективність управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»	43
3.3. Рекомендації щодо покращення системи управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»	47
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
АНОТАЦІЯ.....	58
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Кваліфікаційна робота освітнього рівня «магістр» на тему «Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства на прикладі ТОВ «МГТ Блек Сі» містить 64 сторінки, 9 таблиць, 12 рисунків. Перелік посилань нараховує 48 найменувань.

Завдання роботи: дослідження економічної сутності ризиків зовнішньоекономічної діяльності, аналіз та практичне застосування методів діагностування та управління ризиками, розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ризиками підприємства.

Актуальність роботи полягає в тому, що зовнішньоекономічна діяльність завжди пов'язана з ризиками, які необхідно досліджувати, щоб мінімізувати їхній вплив на роботу підприємств.

Метою дослідження є: дослідження методології діагностування та управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства націлене на вдосконалення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є: ризики підприємства та система управління ризиками.

Предметом дослідження є: теоретичні та методичні основи та особливості управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

У роботі для досягнення поставленої мети було використано такі **методи** дослідження: теоретичний (аналіз, систематизація, узагальнення) та практичний (табличний, графічний, розрахунковий).

Висновки та рекомендації роботи можуть знайти конкретну реалізацію в діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі», в пропозиціях щодо вдосконалення системи діагностування та управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності.

Ключові слова: ризик, стратегія, управління, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішні ринки, експорт, діагностування ризику, управління ризиком.

І РОЗДІЛ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність ризиків зовнішньоекономічної діяльності

Ризик є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства, як на національному, так і на зовнішніх ринках. Ризики, що виникають у процесі зовнішньоекономічної діяльності, залежать від багатьох об'єктивних причин, зокрема: об'єктивної невизначеності в майбутньому, постійної нестабільності в економічних процесах різних країн світу, об'єктивної неповноти вихідної інформації, недостатності інформації, комерційної діяльності суб'єктів господарювання, вимог зовнішньоекономічної діяльності, ступеня лібералізації зовнішньоекономічної діяльності, митних та торговельних бар'єрів, імпорتنих квот, систем ліцензування та стандартизації якості та безпеки продукції, змін валютного курсу тощо.[34]

Ризики можуть призвести до негативних наслідків, таких як втрата прибутку або подальші збитки. В умовах сучасної ринкової економіки, підприємствам які виконують зовнішньоекономічну діяльність необхідно вміти передбачати та вчасно реагувати на виникнення ризикових ситуацій. Для того щоб вміти правильно управляти ризиками, необхідно насамперед вивчити сутність поняття «ризик зовнішньоекономічної діяльності». У роботах науковців зустрічаються різні варіанти визначення, які наведено у *табл. 1.1*:

Таблиця 1.1

Визначення категорії «ризик зовнішньоекономічної діяльності»

Автор	Визначення
Закомлистов С.В.	Ймовірність отримання додаткового прибутку чи збитків у сфері специфічної, строго регламентованої управлінської діяльності,

	зв'язаної з визначенням можливих відхилень від поставленої мети, які можна якісно і кількісно охарактеризувати .
Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С.	Загроза втрат ресурсів, додаткових витрат, недоотримання прибутку суб'єктами ЗЕД; непередбачуваність зовнішньоекономічних операцій; неповна інформація про ефективність операцій, які плануються та проводяться в процесі здійснення ЗЕД
Торгова Л.В., Хитра О.В.	Невизначеність суб'єктів ЗЕД у розвитку, наслідках окремих зовнішньоекономічних операцій, виборі напрямків, сегментів та ніш на світовому ринку
Матвеев М.Є., Дідович І.І.	Випадкові зниження конкурентоспроможності, зниження довготермінової рентабельності. Цей ризик стосується майбутніх контрактних угод
Старостіна А., Кравченко В.	Комбінація події, що пов'язана із зовнішньоекономічною діяльністю підприємства і впливає на неї, ймовірності цієї події та її наслідків, які унеможливають досягнення запланованих цілей і в підсумку позначаються на доходах підприємства

Джерело [15]

Узагальнивши визначення з *табл. 1*, можна зробити висновок, що ризик зовнішньоекономічної діяльності – це ймовірна подія, яка може виникнути під час проведення зовнішньоекономічних операцій та спричинити зниження прибутку, втрату ресурсів та додаткові витрати.

Необхідно також враховувати об'єктивну та суб'єктивну природу ризику. Об'єктивність ризику ґрунтується на тому, що він існує через об'єктивні, властиві

економіці категорії, такі як невизначеність, неоднозначність, відсутність вичерпної інформації при оцінці та управлінні рішеннями. Об'єктами ризику є соціально-економічні системи, ефективність і умови існування яких є невизначеними.

При цьому суб'єктивність ризику зумовлена діяльністю реальних людей в економіці: інвесторів, менеджерів, бізнесменів і т. д., зі своїм досвідом, поведінкою, психологією, інтересами, смаками, схильністю до ризику тощо. Суб'єкт ризику - особа або група осіб, зацікавлена в результатах управління ризиками і має відповідні можливості для управління об'єктами ризику та прийняття відповідних рішень. [17]

Відповідно до природи, специфіки процесів та умов, науковці надають декілька варіантів розподілу ризиків за групами:

Таблиця 1.2

Ризики у зовнішньоекономічній діяльності

Автори	Групи ризиків
Сіфдней Около	Стратегічний, операційний, політичний, технологічний, екологічний, економічний, фінансовий, ризик тероризму.
Кавусгіл С.Т., Найт Г., Рейзенберг Дж. Р.	Комерційний, фінансовий, ризик країни, крос-культурний.
Рум'янцев А.П.	Ризики, пов'язані з вибором країни, з вибором партнера, з укладанням міжнародних господарських контрактів, із митним регулюванням, маркетингові, транспортні комерційні.
Стрельбіцька Н.Є.	Ризик країни, митний ризик, валютний ризик, ризики міжнародного маркетингу, ризики міжнародних перевезень (транспортний ризик), ризик міжнародного контракту, пов'язанні з іноземним контрагентом, ризики міжнародного конкурентного середовища.

Свідерська А.	Щодо договірнього процесу ризику ЗЕД можна поділити на три групи: ризики, пов'язані з умовами контракту; ризики контрагента; ризики, пов'язані з виконанням контракту підприємством.
Савлук Н.	Ризик країни (політичні та економічні події), валютний ризик (зміна курсу валют або купівельної здатності валюти), контрагента (вірогідність невиконання умов контракту, невиконання коштів за поставлений товар), ризик банків (через недостатню надійність банків).
Ernst&Young та Oxford Analytica	Основні стратегічні ризики міжнародного бізнесу: макрозагрози (зміна клімату, енергозбереження, проблеми з постачанням та споживанням, невизначена енергетична політика), загрози, пов'язані з операційною діяльністю (нестача людського капіталу, погіршення фіскальних умов, управління втратами), галузеві загрози (конкуренція за резерви, політичний тиск під час отримання доступу до резервів).
Консалтингова компанія Deloitte	Лібералізація, глобалізація, постачання енергоресурсів, геополітика, економічні умови, екологія, інформаційні та комунікаційні технології, енергетичні технології, тероризм та організована злочинність, попит споживачів.
Global Insight (IHS Markit (INFO)	Політичної нестабільності та насилля, неефективності державного управління, нечіткості управління, недотримання норм права, корупції.

Джерело [9]

Проаналізувавши варіанти розподілу ризиків у зовнішньоекономічній діяльності, яку надають вітчизняні та закордонні дослідники в *табл. 1.2*, можна об'єднати їх у відповідні групи:

- ризики контрагента;

- валютні ризики;
- ризики країни;
- ризики банку;
- транспортні ризики;
- маркетингові ризики;
- глобальні ризики.

Ризик контрагента – це ймовірність того, що контрагент може виявитися шахраєм та не виконати договірні зобов'язання.[29]

Валютні ризики пов'язані зі зміною валютних курсів на макроекономічному рівні і впливають на майбутній фінансово-економічний стан бізнесу. Проте валютні ризики є найкращим прикладом дуалізму, що означає можливість отримати як негативні, так і позитивні ефекти у вигляді позитивних і негативних курсових різниць.[35]

Одним із основних ризиків, які необхідно враховувати, є ризик країни. Він складається з політичних та макроекономічних ризиків, які є результатом змін у державній політиці, таких як націоналізація, експропріація, військова діяльність, валютні обмеження, а також рівень купівельного потенціалу країни, де знаходиться клієнт. Тому при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та укладанні договорів необхідно отримувати інформацію з публікацій консалтингових фірм щодо ризиків країн та відповідних показників: політична, поточна економічна ситуація, можливість отримання прибутку тощо.[29]

Ризик банку може бути спричинений фінансовою ненадійністю та проблемами в управлінні банком.

Транспортні ризики – цей ризик може виникнути при переміщенні вантажів від продавця до покупця. До транспортних ризиків належать: ризик невірного визначення моменту відповідальності за передачу вантажу під час транспортування, ризик втрати чи пошкодження вантажу, ризик вибору транспортного засобу.[5] Також можливі непередбачувані ситуації, аварії чи ДТП під час транспортування, погана інфраструктура та різноманітні штрафи.

До маркетингових ризиків компанії належать: ризик незатребуваності продукції; ризик неефективності цінової політики компанії; ризик невідповідності якості продукції вимогам споживачів; ризик неефективної організації системи збуту компанії.[4] Маркетингові ризики виникають у разі володіння недостатньою кількістю інформації про ринок товарів чи послуг на якому функціонує підприємство-партнер. Врахування такого виду ризику та управління ним здійснюються в процесі аналізу маркетингової ситуації та маркетингових ризиків.

До глобальних ризиків можна віднести дії непереборних сил, світові катастрофи, тероризм, екологію тощо.

1.2 Методи діагностування ризиків зовнішньоекономічної діяльності

Кожна компанія має проводити діагностування ризиків зовнішньоекономічної діяльності, в залежності від виду діяльності цієї компанії та країн компаній-партнерів методи діагностування можуть відрізнятися. Всі можливі ризики необхідно виявити та прорахувати ще на етапі створення бізнесу.

Для діагностування ризиків можна використовувати різноманітні методи, такі як статистичний, рейтинговий, аналітичний, експертний, систематичний, фундаментальний, нормативний, аналоговий та комплексний.[19]

Статистичний метод оцінки ризику заснований на аналізі коливань показників дослідження за певний період часу. Передбачається, що закономірність зміни значення аналізу відбудеться в майбутньому. Однак короткострокові оцінки висновків дають значні помилки. Тобто проста екстраполяція стратегічних моделей не дозволяє реалістично оцінити ризик. [14]

Тому найбільш поширеним і доступним методом є експертний метод оцінки ризику. Експертні оцінки можуть проводитися або за бальною системою, або за конкретними кількісними показниками.

Загальна спрямованість експертних процедур полягає у використанні людей як інструменту вимірювання для отримання кількісних оцінок досліджуваного процесу.

Як індивідуальні, так і групові (колективні) методи експертного оцінювання набули широкого поширення у практичній діяльності.

Групові експертні оцінки характеризуються суб'єктивністю, рішення на їх основі мають більші шанси на реалізацію. Використовуючи групову експертну процедуру, передбачається, що висновок групи експертів є більш надійним, ніж висновок окремого експерта при вирішенні проблеми в невизначених умовах. [13]

Групові експертні оцінки характеризуються суб'єктивністю та рішеннями на їх основі. Використовуючи групову експертну процедуру, передбачається, що висновок групи експертів є більш надійним, ніж висновок окремого експерта при вирішенні проблеми в невизначених умовах.[13]

Головною перевагою рейтингового методу є можливість підбору коефіцієнтів відповідно до конкретної мети аналізу. Рейтингова система складається з таких елементів: системи рейтингових коефіцієнтів; числових діапазонів цих коефіцієнтів; шкал, за допомогою яких оцінюються отримані значення показника; формули для розрахунку остаточної оцінки.[19]

Суть методу аналогів полягає в тому, що при аналізі рівня ризику в певній бізнес-сфері рекомендується використовувати дані минулого розвитку подібних сфер. Метод аналогії використовується, коли інші методи оцінки ризику є неприйнятними або коли достовірна інформація недоступна.[2]

Систематичний метод полягає у оцінці ризику через бета-коефіцієнт, що характеризує ступінь волатильності діяльності підприємств і ринків або економіки в цілому.

Фундаментальний метод дає змогу оцінити зміни прибутковості та розміру компанії, фактори ризику через факторний аналіз фінансової рентабельності (метод ROE) тощо.[19]

Нормативний підхід базується на використанні офіційно визнаної стандартної системи оцінки ступеня ризику в залежності від цілей аналізу (зазвичай оцінка ризику за цим підходом базується на фінансових коефіцієнтах: ліквідність, борг, автономність, мобільність, нерухомість, охоплення тощо). За поточними даними розраховуються та порівнюються значення окремих показників із стандартом. Величина відхилення визначає дуже умовний ступінь ризику, наприклад: «низький ризик», «нормальний ризик», «високий ризик» .

При використанні цього методу виникає проблема вибору еталону для розрахунку критеріїв.[2]

Комплексний метод - це оцінка ризику шляхом аналізу впливу абсолютних і відносних значень на показники діяльності підприємства.

Для проведення діагностування ризиків можна залучити аудиторські, консалтингові та страхові компанії. Також в багатьох компаніях є спеціалісти, чи навіть підрозділи, які займаються ризик-менеджментом, адже окрім ідентифікованих з самого початку ризиків, в процесі діяльності можуть з'являтися нові, це пов'язано як і з діяльністю самого підприємства, так і з різними зовнішніми чинниками.

Існує багато організацій які досліджують та аналізують глобальні ризики, також існують і ті, хто працює у більш вузькоспеціалізованих напрямках. Зазвичай інформація щодо глобальних ризиків є загальнодоступною.

Всесвітній економічний форум напередодні щорічної зустрічі в Давосі, Швейцарія публікує Global risks report, який описує зміни, що відбуваються з глобальними ризиками з року в рік. У звіті також досліджується взаємозв'язок ризиків і розглядається, яким чином можна зменшити вплив глобальних ризиків. Джерела для звіту включають оцінку кількох великих страхових компаній, а також тематичні семінари, інтерв'ю та опитування міжнародно визнаних експертів. Звіт має на меті підвищити обізнаність про необхідність багатостороннього підходу до пом'якшення глобальних ризиків. В *табл. 1.3* представлено список найсерйозніших ризиків у глобальному масштабі на наступні 10 років, опублікований в Global risks report.

Таблиця 1.3

Найсерйозніші ризики у глобальному масштабі на наступні 10 років
Зміна клімату
Екстремальна погода
Втрата біорізноманіття
Зниження рівня соціальної згуртованості
Кризи засобів до існування
Інфекційні хвороби
Збитки довкіллю від діяльності людини
Кризи природних ресурсів
Боргові кризи
Геоекономічне протистояння

Джерело [47]

Серед різноманітних досліджень можна знайти карти різного роду ризиків для міжнародного бізнесу. Такі карти відображають ризиковість тієї чи іншої країни для міжнародного бізнесу. Наприклад, карта політичних ризиків яку створила компанія Aon (*рис. 1.1*)

Aon PLC — британсько-американська багатонаціональна фірма з надання професійних послуг, яку було створено у 1982 році, продає низку продуктів для зменшення фінансових ризиків, включаючи страхування, адміністрування пенсій та плани медичного страхування. Aon має приблизно 50 000 співробітників у 120 країнах. [32]

Рис. 1.1 Карта бізнес-ризиків світу 2021 р. (Aon та Oxford Analytica)

Джерело [33]

Карта на *рис 1.1* дозволяє оцінити різні ризики та визначити, як вони впливають на стабільне зростання, стійкість та прибутковість бізнесу.

Ризик для кожної країни визначається за таким рейтингом: низький, помірно низький, помірний, помірно високий, високий або дуже високий. Країною з підвищеною ризиковістю вважають будь-яку країну, якщо її ризик визначений в рейтингу вище за помірно низький.[33]

Крім Aon та Oxford Analytica, багато компаній у всьому світі розробляють карти ризиків. В Італії однією з найвідоміших таких компаній є SACE - італійське агентство з експортного кредитування.

Рис. 1.2. Фрагмент інтерактивної карти «Ризики і експорт» 2022 р. компанії SACE

Джерело [44]

SACE використовує 6-зіркову систему оцінювання, розраховану за шкалою від 0 до 100 (де 100 - це максимальний ризик), дозволяє досліджувати профілі ризиків (невиплати, нестабільність регулювання та політико-соціальну нестабільність), які можуть вплинути на бізнес. На карті країни позначаються різними кольорами відповідно до рівня ризику, як показано на *рис. 1.2*. Карта ризиків показує рівень кредитного ризику в кожній країні як середній кредитний ризик для суверенних, корпоративних та банківських контрагентів.

Рис. 1.3. Можливості експорту та показники ризику України станом на травень 2022 р., за даними компанії SACE

Джерело [44]

Вибравши на карті потрібну країну, можна також побачити наступні показники: індекс експортних можливостей, індекс інвестиційних можливостей, середній політичний ризик, середній кредитний ризик та ризик зміни клімату, як показано на *рис. 1.3* на прикладі України.

Карта ризиків – це дуже корисний інструмент для діагностування можливих ризиків. Беручи до уваги інформацію надану в таких картах, можна оцінити та передбачити ризики експортування товарів в ту чи іншу країну та застосувати профілактичні методи, для обмеження можливих негативних наслідків.

1.3. Методичні аспекти управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності

Складність виявлення ризиків на зовнішньому ринку полягає в нестабільності економічних та соціально-політичних процесів країн-партнерів, обмеженості інформаційної бази та специфічності кожної зовнішньоекономічної операції. Поколіннями економістів та менеджерів розроблено єдиний алгоритм процесу управління економічними ризиками, у тому числі у сфері ЗЕД. Основними елементами цієї схеми, тобто етапами управління ризиками, є: ідентифікація, аналіз та оцінка ризиків, розробка та впровадження конкретних заходів з управління ризиками.

Для функціонування та розвитку конкретних підприємств доцільно виділити такі етапи управління ризиками:

- Визначення та аналіз ризику, тобто виявлення ризиків, їх специфіку, обумовлену характером чи іншими ознаками ризиків, виявлення особливостей їх реалізації (включаючи вивчення розміру економічних збитків, а також часові зміни ризиків), рівень взаємозв'язку між ними та вивчення факторів впливу на них. Можна використовувати методи експертної оцінки, матриці оцінки ризиків, дерева рішень, SWOT-аналіз

тощо. Без таких досліджень неможливо ефективно та цілеспрямовано здійснювати процес управління ризиками.

- Аналіз альтернативних методів управління ризиками. Основною метою цього етапу є дослідження тих інструментів, які можуть допомогти запобігти реалізації ризику та негативного впливу наслідків на бізнес. Аналіз основних підходів до мінімізації несприятливих наслідків аварійних подій та їх фінансових наслідків дозволяє виділити ряд поширених процедур управління ризиками. До них належать: уникнення подій з надмірним ризиком; попередження ризику – зниження рівня ризику шляхом додаткових дій, спрямованих на зниження ймовірності виникнення ризику; прийняття рівня ризику; розсіювання ризику – передача частки відповідальності за ризик пов'язаним сторонам, які мають більші можливості контролювати ризик; страхування ризику; відмова від частини доходу або здійснення додаткових витрат для зниження рівня ризику до прийняттого рівня; лімітування – встановлення верхньої межі часу, грошей тощо для обмеження можливих результатів ризику; диверсифікація – розподіл ресурсів між непов'язаними сферами діяльності, для забезпечення можливості компенсації ризикових наслідків одного напряму за рахунок інших; створення резервів - забезпечення можливості компенсації наслідків ризику за рахунок накопичених резервів; передбачення - зниження рівня ризику шляхом кращого розуміння умов, об'єктів та суб'єктів ризику.
- Вибір методу управління ризиками. Цей етап призначений для формування політики фірми щодо ризиків і невизначеності. При виборі методів необхідно враховувати різні критерії, такі як: фінансовий, економічний, технічний, соціальний тощо.
- Моніторинг результатів, моделювання процесів та вдосконалення системи управління ризиками. На цьому етапі інформація про ризики оновлюється, що є важливою умовою аналізу ризиків на першому етапі. Таким чином забезпечується зворотний зв'язок щодо зазначеної системи. [1]

Для ефективного стратегічного планування та корпоративного розвитку необхідно впровадити систему управління ризиками. Управління ризиками реалізується як підсистема в межах функціональної структури підприємства. Його основними елементами є

- об'єкти управління у внутрішньому і зовнішньому середовищах. До внутрішніх відносяться фінансово-економічні операції, технології, процеси, виробничі ресурси, інформація та комунікації. До зовнішніх – діяльність партнерів, підрядників, постачальників, споживачів і замовників, а також політичні, економічні та соціальні процеси в макро- та транснаціональному середовищі;
- суб'єкти управління - працівники, посадові особи, відділи (відокремлені підрозділи), консалтингові фірми, на які покладено відповідальність та повноваження щодо моніторингу, виявлення та вивчення ризиків та їх впливу на зовнішньоекономічну діяльність та формування попереджувальних та контрзаходів щодо їхнього впливу на ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства;
- інструменти управління – сукупність принципів, процедур і методів запобігання несприятливим подіям в операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності суб'єктів господарювання сектору. [16]

Основним інструментом управління зовнішньоекономічної діяльності, яким користується більшість компаній, є правила Інкотермс. Інкотермс – це набір міжнародних правил, які регулюють розподіл витрат і ризиків, пов'язаних з транспортуванням товарів від продавця до покупця. Вони є невід'ємною частиною 90% усіх міжнародних контрактів купівлі-продажу. Інкотермс публікує Міжнародна торгова палата (ІСС), яка регулярно переглядає їх. Статті кожні 10 років коригуються до поточного комерційного використання. Сьогодні вони визнані в більш ніж 120 країнах. [37]

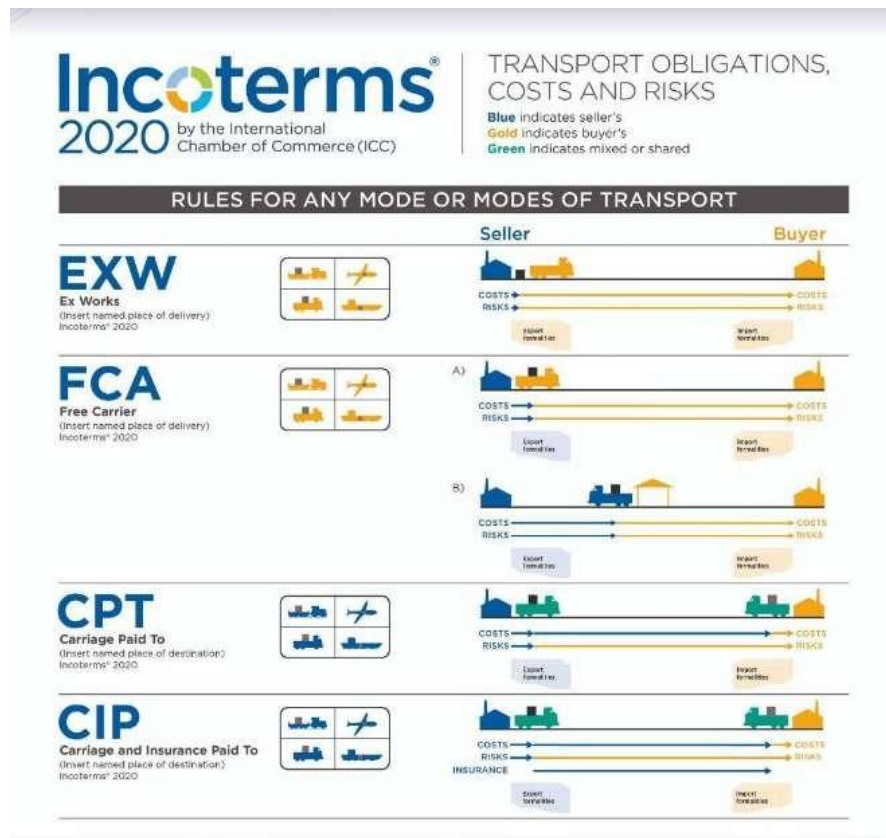

Рис. 1.4. Правила Інкотермс 2020

Джерело [37]

Основні принципи, регульовані в термінах Інкотермс показані на *рис.1.4*:

- розподіл між продавцем і покупцем транспортних витрат на доставку товару, тобто визначення того, які витрати несе продавець, коли і з якого моменту вони переходять покупцю;
- момент переходу ризику пошкодження або втрати товару від продавця до покупця;
- дата поставки товару, тобто час, коли продавець фактично передає товар покупцеві або його представнику (наприклад, транспортній організації) і тим самим визначає виконання або невиконання своїх зобов'язань щодо доставки. [36]

Умови структуровані в порядку, в якому збільшується відповідальність продавця за основні умови поставки. Кожен із визначених термінів є аббревіатурою з трьох літер, перша літера вказує момент, коли зобов'язання та ризику переходять від продавця до покупця:[36]

- Група E (EXW) - відвантаження, передача зобов'язань - до місця відправлення. Продавець зобов'язаний доставити товар покупцю безпосередньо на місці виробництва, на своєму складі, продавець не проводить митного очищення товару; продавець не несе відповідальності за завантаження товару на транспортний засіб;
- Група F (FCA, FOB, FAS)- основне перевезення не сплачується продавцем, перехід зобов'язань відбувається в терміналах відправлення для основного перевезення. Продавець зобов'язаний передати товар перевізнику, якого найняв покупець;.
- Група C (CIF, CFR, CIP, CPT) - перевезення не сплачується продавцем, перехід зобов'язань відбувається в терміналах відправлення для перевезення. Продавець має укласти договір на перевезення товару, але не приймає на себе ризик його випадкової втрати або пошкодження;
- Група D (DAT, DAP, DDP) - продавець несе всі витрати та ризики поки товар не досягне країни призначення.

Зазвичай в міжнародних договорах купівлі-продажу в одному з пунктів вказується яке з правил Інкотермс використовується для регулювання угоди.

Також одним з найефективніших інструментів управління ризиками є страхування. На сучасному етапі розвитку зовнішньоекономічних зв'язків майже немає об'єктів, процесів чи операцій зовнішньоекономічної діяльності, які не захищені страховими установами. Страхування зовнішньоекономічних ризиків стало невід'ємною частиною зовнішньоекономічних договорів. Страхування у зовнішньоекономічній діяльності — це група страхування, що захищає майнові інтереси суб'єктів господарювання, які беруть участь у різних формах міжнародного та світового економічного співробітництва. Тому у зовнішньоекономічних відносинах угоди між іноземними контрагентами мають бути застрахованими.

Об'єктом страхування зовнішньоекономічної діяльності є матеріальні чи майнові інтереси, пов'язані з усіма сторонами зовнішньоекономічного співробітництва (торгівлею, валютою, кредитом, інвестиціями тощо).

Суб'єктом зовнішньоекономічного страхування може бути як окрема компанія, так і ціла країна, яка є контрагентом зовнішньоекономічного договору.

На прикладі компанії МГТ Блек Сі, яка буде досліджуватись у наступних розділах, можна розглянути доцільність проведення страхування. Дане підприємство здійснює зовнішньоторговельні угоди з імпортерами та відправляє своїм контрагентам різні партії зерна. Транспортування включає наземні та морські шляхи перевезення. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності можуть мати такі ризики в процесі виконання таких угод:

- 1) Пошкодження чи псування вантажу під час транспортування;
- 2) ДТП, які можуть призвести до пошкодження або втрати вантажу;
- 3) Забруднення навколишнього середовища та/або заподіяння шкоди здоров'ю та/або майну третіх осіб;
- 4) Зміни обмінного курсу протягом терміну дії контракту, які при розрахунку призводять до втрати валютних надходжень для експортера чи імпортера.
- 5) Імпортер відмовляється платити (наприклад, у разі банкрутства).

Це далеко не повний перелік ризиків, які загрожують здійсненню цього зовнішньоторговельного бізнесу. Майже кожна зовнішньоекономічна угода супроводжується великим ризиком.

Оскільки жоден контрагент не бажає нести значні матеріальні витрати на відшкодування збитків або збитків, завданих третій особі самостійно, доцільно звернутися до страхової компанії.

Слід сказати, що підписання договору страхування вимагає певних витрат, але розмір можливого збитку не можна порівняти з розміром страхової премії. У наданому прикладі суб'єкт ЗЕД міг би уникнути значних витрат, уклавши договір страхування на: вантаж, транспортний засіб, відповідальність перевізника за можливу шкоду для третіх осіб, валютний ризик, експортний бізнес-кредит.

II РОЗДІЛ. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДІАГНОСТУВАННЯ РИЗИКІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МГТ БЛЕК СІ»

2.1 Загальна характеристика діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»

Товариство з обмеженою відповідальністю «МГТ Блек Сі» було засновано 3 квітня 2018 року відповідно до законодавства України. У 2018 році Товариство перебувало в повній власності компанії Мілкорп Гібралтар Лімітед. З 31 травня 2019 року Товариство повністю належить компанії Мілкорп Женева СА.

Millcorp – це група з продажу зернових культур. В компаніях групи працює більше 40 робітників. Основні зернові культури, на продажі яких спеціалізується група – це пшениця м'яких сортів, пшениця твердих сортів та кукурудза. Загалом, група експортує більше 10 видів зернових.

Група присутня у 6 країнах, загальний оборот групи становить 367 млн. дол. США. Група здійснює продаж близько 1,5 млн т продукції щороку на адресу 10 країн Західної та Східної Африки, а також до Чорноморського та Середземноморського регіонів. Група знаходиться на першому місці в Україні та на третьому місці в чорноморському регіоні серед імпортерів зерна з використанням кораблів тоннажністю до 10 000 тон.

За останні кілька років група Millcorp втричі збільшила свою присутність і зросла на 300% в обсязі торгівлі, розвиваючи як існуючі ринки, так і нові ринки збуту. Зростання стало можливим завдяки високій діловій експертизі команд, глибокому знанню цільових регіонів, а також цінності відданості, досконалості та прозорості, на яких Millcorp базує корпоративну культуру.

Компанія не має значного обсягу матеріальних активів. Основними матеріальними активами, які вона використовує, є: офісні приміщення та офісна техніка, склади третіх осіб.

Не використовуються нематеріальні активи, які чинили б суттєвий вплив на ціноутворення. Основними нематеріальними активами, які використовує МГТ Блек Сі є програмне забезпечення. Сума власного капіталу не змінювалась з дати заснування компанії і до теперішнього часу.

**Показники використання основних засобів ТОВ "МГТ Блек Сі" за
2019-2020 р.р**

Показник	2019 р.	2020 р.	2020р. - 2019р.
ОЗ на початок року, тис. грн.	436	936	500
ОЗ на кінець року, тис. грн.	936	224	-712
Первісна вартість	577,6	1 831,1	1 253,5
Знос	141,6	895,1	753,5
Чистий прибуток	4 773,3	-6 784	-11 557,3
Чистий дохід від реалізації товарів	1 036 633,0	939 470	-97163
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,25	0,49	0,24
Коефіцієнт придатності ОЗ	0,75	0,51	-0,24
Рентабельність ОЗ	6,95	-11,69	-18,64
Капіталомісткість	0,00066176	0,00061737	-0,00004439

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Згідно з даними *табл. 2.1*, негативним явищем в діяльності компанії є те, що основні засоби у 2020 р. мають високий коефіцієнт зносу – 49%, тому є застарілими і потребують оновлення, модернізації. Також за розрахунками можна побачити значне зниження рентабельності та коефіцієнту придатності, що в значній мірі спричинене зниженням чистого прибутку компанії. Зниження прибутку компанії на пряму пов'язано зі зниженням урожаю в країні.

Компанія не є виробником товару, здійснює пошук потенційних постачальників на місцевому ринку, веде переговори та укладає з ними договори від власного імені щодо купівлі товару, який в подальшому реалізує.

Ціна на товар узгоджується сторонами у договорах та розраховується на основі ринкових чинників, що впливають на ціноутворення (попит на зернові на

зовнішніх ринках, а також купівельна спроможність покупців; врожайність на ринку; якісні характеристики товару). Ціни на товар є волатильними, тобто чутливими до змін, і на дату фактичної поставки товару може відрізнятись. Тому ціна на товар закріплюється умовами договору, незалежно від можливих коливань.

Компанія заковує товар у сільськогосподарських виробників та/або трейдерів. Товар має відповідати показникам якості, вказаним в договорах.

Продавець має надати покупцю:

- коносамент з відмітками «чистий на борту»;
- фітосанітарний сертифікат, виданий державною установою;
- сертифікат походження, виданий уповноваженою особою;
- сертифікат нерадіоактивності, виданий уповноваженою особою;
- сертифікат якості, виданий першокласним сюрвеєром, зареєстрованим GAFTA (міжнародна асоціація торгівлі зерном та кормами);
- сертифікат кількості, виданий першокласним сюрвеєром, зареєстрованим GAFTA.

Відповідно до договірних умов товар повинен бути здоровим, без самозігрівання і теплового пошкодження під час сушіння, а також мати нормальний запах здорового зерна (без затхлого, цвілевого та сторонніх запахів), з нормальним кольором, властивим здоровому зерну цього класу, відповідати медико-біологічним і санітарним нормам і не містити шкідливого і отруйного насіння, карантинних об'єктів обробної, кондиційної ринкової якості, без живих комах, сторонніх запахів, карантинно-санітарних об'єктів (включаючи захворювання, насіння карантинних бур'янів, живих комах).

Згідно з пп.14.1.231 пп.14.1 ст.14 ПКУ: «розумна економічна причина (ділова мета) – причина, яка може бути наявна лише за умови, що платник податків має намір одержати економічний ефект у результаті господарської діяльності».[18] Економічний ефект – це збільшення (збереження) майна платника податків та/або його вартості та створення умов для майбутнього збільшення (збереження).

ТОВ «МГТ БЛЕК СІ» засновано у 2018 р., тобто наразі компанія знаходиться у фазі «early growth», яка наступила після фази «start-up». Діяльність компаній у

стадії «early growth» націлена на зростання, що обумовлює високі показники доходів і витрат для досягнення точки беззбитковості, захвату частки ринку.

Від здійснення діяльності компанією є економічний ефект, що підтверджується маркетинговими (частка ринку) та фінансовими показниками операційної діяльності.

Необоротні активи компанії складаються лише з основних засобів. На початку 2019 їхня вартість становила 436 тис., потім вона збільшилася до 936 тис., і до кінця 2020 року зменшилася аж до 224 тис.

Основну частину оборотних активів складають товари, дебіторська заборгованість за товари та гроші.

Найбільшу частину дебіторської заборгованості становить заборгованість за розрахунками з бюджетом, тобто дебіторська заборгованість до фіскальних і податкових органів, а також переплата податків, зборів та інших бюджетних платежів.

Компанія не є виробником товарів, а лише посередником, зазвичай закуплений товар дуже швидко реалізується, тому компанія не має виробничих запасів.

Пасиви ТОВ «МГТ Блек Сі» складаються з власного капіталу, довгострокових та поточних зобов'язань.

У 2021 році фінансування компанії на 55% складало інвестиції материнської компанії та на 45% кредитні кошти.

Таблиця 2.2

Основні показники роботи ТОВ «МГТ Блек Сі» в 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020
Чистий дохід, тис. грн	284 614	1 036 633	939 470
Собівартість, тис. грн	257 408	964 670	871 608
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	27 206	71 963	67 862
Інші операційні доходи, тис. грн	1 466	18 115	7 952
Інші операційні витрати, тис. грн	29 504	84 762	71 220

Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	648	5 316	4 594
---	-----	-------	-------

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

В табл. 2.2 представлено загальні фінансові результати ТОВ «МГТ Блек Сі» за 2018-2020 роки

2.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»

Основна діяльність МГТ Блек Сі - експорт зерна, насіння та кормів для тварин. Закупівля товару здійснюється на національному ринку з подальшим продажем на міжнародному ринку.

У період з 2015 по 2019 рр. обсяги виробництва зернових та зернобобових культур мали тенденцію до зростання, у 2019 році було зібрано 75 млн тонн.[30] Приріст виробництва обумовлений активним зростанням середньої врожайності з використанням стабільних посівних площ. Втім, у 2020 році виробництво зернових та зернобобових культур становило 64,3 млн тонн, що 14,43% менше, ніж у 2019 році. Причиною зниження обсягів виробництва стала епідеміологічна ситуація в світі, пов'язана з поширенням COVID, що вплинула на попит на зернові, а також негативні погодні явища.

У 2020 році у зв'язку з пандемією COVID уряди країн по всьому світу ввели експортні обмеження щодо промислових та сільськогосподарських товарів.[30] Тому, для забезпечення відкритої та передбачуваної торгівлі сільськогосподарською та харчовою продукцією, Україна та інші члени Світової організації торгівлі зробили спільну заяву, в якій відзначено «...важливість недопущення застосування не виправданих обмежень експорту сільськогосподарської продукції, що можуть порушувати глобальні ланцюги постачання та впливати на продовольчу безпеку інших країн».[8] Таким чином, протягом 2020 року в Україні не було введено обмежень щодо експорту

сільськогосподарської продукції, пов'язаних з COVID. У 2021 році аграрії України зібрали рекордний врожай зернових та зернобобових.[26]

Наразі в країні складна ситуація з експортом та зберіганням зерна. В перші дні війни були ухвалені рішення про часткове обмеження аграрного експорту. Дехто з політиків та експертів вимагав від влади навіть повністю зупинити його, аби гарантувати продовольчу безпеку країни. Втім, згодом, після детальнішого аналізу й розрахунків стало зрозуміло що запасів основних сільськогосподарських культур вистачить щонайменше на два роки, а за деякими позиціями й на довше.

В Україні загальна потужність елеваторів до нападу росії на нашу країну перевищила 57 млн тонн. Урожай зернових та олійних культур у 2021 році склав 107,4 млн тонн (дані від 1 грудня 2021 року), як повідомляє Державна служба статистики України. При цьому, навіть якщо використовувати всі існуючі потужності плюс можливість зберігання в рукавах, неможливо зберегти весь урожай, не експортуючи його. Багато елеваторів стали непридатними для використання, або знаходяться в зоні бойових дій, але водночас продовжується будівництво нових елеваторів в Тернопільській, Полтавській, Чернігівській, Львівській та Вінницькій областях.

На даний момент існує також проблема зі шляхами для експорту. Основні обсяги експорту зернових в Україні до нападу росії на нашу країну до покупців спрямовувались через порти Миколаєва та через порти Південної Одеси, Чорноморська. Сумарно це 95% зернових вантажів, що вивозили морськими шляхами. Ще 5% припадало на Маріуполь та Бердянськ. Здебільшого зерно в порти везли залізницею. Експорт зерна у ЄС, який відбувається залізницею та автомобільним транспортом, за оцінкою УЗА, становить 5% від усього українського експорту зернових.[20] За оцінками експертів, щоб вивезти врожай, який вже є в Україні, в умовах блокади морських портів, знадобиться 40 місяців.

Для вирішення цієї проблеми планують залучити європейські морські порти, зокрема румунську Констанцу, річкові порти на Дунаї, збільшити обсяги залізничних перевезень та транзитних перевезень вантажним транспортом.

Загалом, Україна є одним з провідних світових імпортерів зернових культур.

У 2019 році Україна поставила на світовий ринок 56,7 млн тонн зерна, це на 12,34% більше порівняно з 2018 роком.[21] У 2020 році через несприятливі погодні умови та епідеміологічну ситуацію в світі обсяг експорту зменшився на 9,08% і становив 51,55 млн тонн зерна.[7] За підсумками 2021 р. експорт зерна з України склав 51,2 млн тонн на суму \$12,5 млрд, що практично збігається з відвантаженнями в 2020 р. в натуральному вираженні, але на 31% перебільшує в грошовому.[3]

Основну частку експорту зернових та зернобобових культур становлять кукурудза (близько 51,9%) та пшениця (близько 38,2%). Меншу частку у структурі експорту займає ячмінь, що становить близько 9,3% експортованих товарів у межах сегменту. При цьому, зернові культури переважно експортуються до Єгипту, Індонезії та Китаю.

Основними українськими зернотрейдерами залишаються компанії-експортери України – «Кернел» (13,29% від загального експорту), COFCO (8,37%) та «Нібулон» (8,34%).[6]

«Нібулон» - один з лідерів українського аграрного ринку, який займається виробництвом і експортом зернових, логістикою, суднобудівництвом.[25]

COFCO - спеціалізується на торгівлі та переробці сільськогосподарських культур, компанія є одним з лідерів серед експортерів зернових і масляних культур.[24]

«Каргілл» - дочірня компанія групи Cargill, яка займається торгівлею зерновими та олійними культурами, а також переробкою насіння соняшнику та сої.[22]

В 2020 році компанія ТОВ «МГТ БЛЕК СІ» увійшла в топ-15 експортерів пшениці:

«НІБУЛОН» – експорт склав 714 тис. тонн (частка на ринку – 13,1%);

«Каргілл» — 609 тис. тонн (11,2%);

«Луї Дрейфус Компані Україна» – 481 тис. тонн (8,9%);

Sierentz Global Merchants – 471 тис. тонн (8,7%);

«Кернел-Трейд» (входить в «Кернел») – 338 тис. тонн (6,2%);

Orsett Trading SA – 305 тис. тонн (5,6%);

«АДМ Трейдинг Україна» – 260 тис. тонн (4,8%);

«Олам Україна» – 205 тис. тонн (3,8%);

«Гленкор Агрікалчер Україна» – 186 тис. тонн (3,4%);

«Агропросперіс» – 180 тис. тонн (3,3%);

«Бунге Україна» – 164 тис. тонн (3%);

MGT (Millcorp Grain Trading) – 161 тис. тонн (2,9%);

COFCO Agri Ukraine – 150 тис. тонн (2,8%);

«CHS Україна» – 149 тис. тонн (2,7%);

«Державна продовольчо-зернова корпорація України» (ДПЗКУ) – 143 тис. тонн (2,6%).

У 2021-2022 маркетинговому році, станом на 21 лютого, з України експортовано 42,6 млн тонн зернових: 17,8 млн тонн пшениці, 5,6 млн тонн ячменю, 160,1 тис. тонн жита, 18,7 млн тонн кукурудзи, 66,3 тис. тонн борошна [27], з них 726 тис. тонн експортовано компанією МГТ Блек Сі.

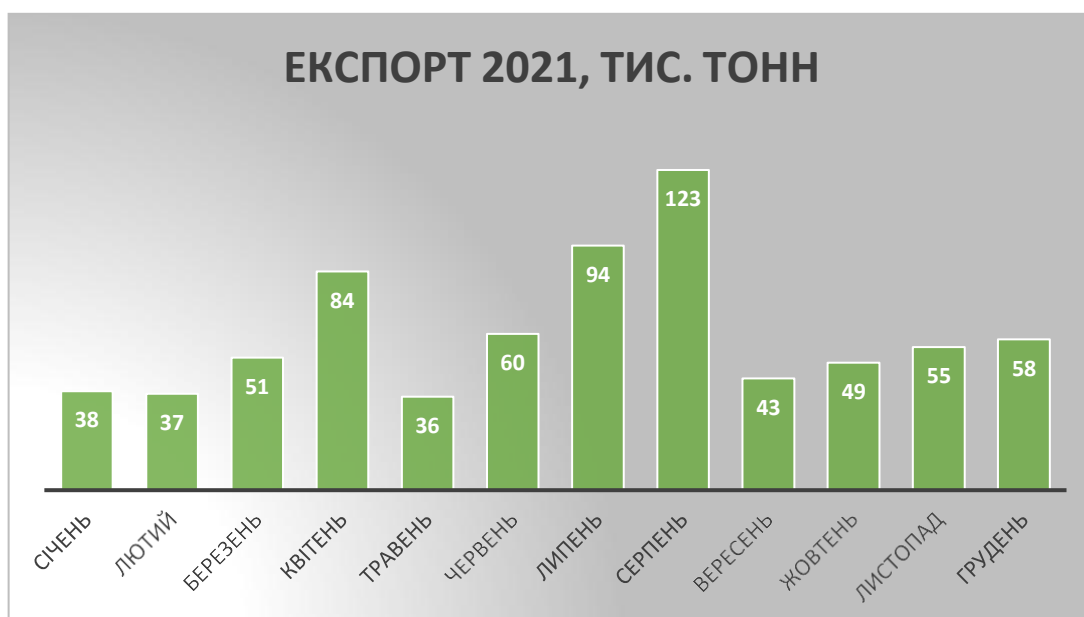

Рис. 2.1 Динаміка експорту ТОВ "МГТ Блек Сі" за 2021 р.

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

На *рис. 2.1*, з даних, наданих керівництвом компанії, була складена діаграма, яка показує кількість експортованого зерна по місяцям 2021 року. Найбільшу кількість зерна продано у літні місяці, що відповідає початку нового агросезону.

Основною місією групи Millcorp є постачання сільськогосподарської продукції у країни, що сильно залежать від країн-імпортерів. Група прагне надавати збалансовані і довгострокові рішення для партнерів на ринку зерна та олійних культур, враховуючи демографічні та економічні проблеми, властиві ринку. Одну з найважливіших ролей у виконанні цієї місії відіграє компанія «МГТ Блек Сі», оскільки більшість товарів які постачає група закупаються на території України.

Зміна структури споживання разом зі значним приростом населення в Африці призводять до масового імпорту зернових та олійних культур. Все це робить Африку безперечно ключовим торговим ринком збуту на найближчі десятиліття.

Група Millcorp фокусується на подвійному підході: діяльність, пов'язана з виробництвом та торгівлею в агросекторі та націленість на африканський ринок з метою встановлення лідерства на континенті. Таким чином, група Millcorp отримує переваги від вертикальної інтеграції та регулярних ринкових поставок.

Важливою частиною стратегії групи є підхід до збуту продукції на таких ринках як Єгипет або Марокко, де група збуває зерно, фасоване по 1 000 тон, що зручно для контрагентів, які прагнуть закуповувати товари в незначних кількостях.[40]

МГТ Блек Сі не має у своєму розпорядженні земельного фонду та не здійснює виробництво товарів. Відповідно, компанія здійснює пошук потенційних постачальників (виробників сільськогосподарської продукції, та/або трейдерів зерновими) на локальному ринку, веде переговори, укладає з ними договори та здійснює закупівлю товарів на умовах поставки EXW та FCA. Транспортно-експедиторське обслуговування товарів у портах України здійснюється непов'язаними компаніями-портовими операторами.[42]

Компанія здійснює експорт сільськогосподарської продукції на адресу контрагента умовах поставки FOB, контрагент здійснює пошук незалежних іноземних клієнтів, веде переговори та підписує контракти з ними самостійно та здійснює подальшу реалізацію товару на їх адресу.

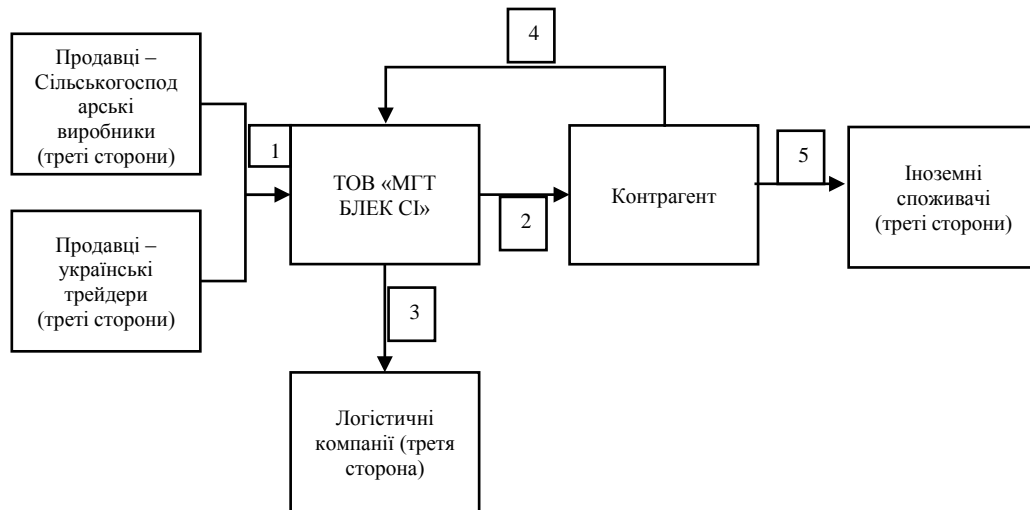

Рис. 2.2 Ланцюг постачання товару

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

На *рис. 2.2* зображено ланцюг постачання товару та всіх основних учасників процесу експорту. Окрім взаємодії з покупцем, діяльність компанії також передбачає співпрацю з іноземними брокерами, страховими агентами, логістичними компаніями, судновласниками, банками і т.д.

Рис. 2.3 Структура експорту ТОВ "МГТ Блек Сі

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

За даними представленими на *рис. 2.3*, ми бачимо що найбільшу кількість зерна у 2021 році компанія МГТ Блек Сі експортувала в Ліван, Єгипет та Туреччину.

2.3. Діагностування ризиків зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»

Беручи до уваги вид діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі», та проаналізувавши всю інформацію про компанію, а також інформацію надану в I Розділі, можна зробити висновок, що компанія несе велику кількість ризиків, основні з них: підприємницький, ризик зміни ринкових цін, ризик знецінення виробничих запасів, ризик, пов'язаний з неналежною якістю товару, ризики, пов'язані із втратою чи пошкодженням товару під час транспортування, кредитний та валютний ризики.

Для діагностування ризиків компанія використовує експертний метод. Беручи за основу досвід ведення бізнесу та дані надані консалтинговими компаніями, уповноважений експерт від кожного відділу компанії проводить

власне діагностування ризиків у межах своїх компетенцій, попередньо провівши мозковий штурм зі співробітниками відділу. Далі дані від кожного відділу об'єднують у загальний звіт, після чого фінансовий-менеджер визначає вагу кожного ризику в залежності від його впливу на прибуток компанії.

Таблиця 2.3

Експертна оцінка ризиків ТОВ «МГТ Блек Сі»

Вид ризику	Можливість уникнення чи мінімізації	Вірогідність виникнення	Вплив на прибуток (у межах однієї угоди у разі виникнення ризику)
Підприємницький ризик	90%	15%	71%
Ризик зміни ринкових цін	60%	27%	32%
Ризик знецінення виробничих запасів	87%	10%	22%
Ризик втрати чи пошкодження товару	93%	8%	27%
Кредитний ризик	85%	13%	45%
Валютний ризик	68%	52%	17%

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Підприємницький ризик, пов'язаний із реалізацією стратегічного управління, в тому числі цінової політики та стратегії виробництва і реалізації товарів. Підприємницький ризик полягає у можливості понесення втрат компанією МГТ

Блек Сі або її покупцем, внаслідок допущення помилок при здійсненні стратегічного управління, включаючи стратегію виробництва і реалізації та цінову політику.

МГТ Блек Сі несе даний ризик в обмеженому обсязі, оскільки виконує функцію стратегічного управління, приймаючи відповідні управлінські рішення з дотриманням цілей, стандартів, політик, стратегічних планів, розроблених групою.

Ризик зміни ринкової ціни на придбані матеріали або вироблену продукцію спричинений зміною економічної кон'юнктури або інших ринкових умов полягає у тому, що в результаті коливання цін на ресурси, які використовуються для надання послуг, чи цін самих послуг, що надаються, сторона контрольованої операції зазнає збитків.

Компанія несе даний ризик в обмеженому обсязі, адже діє на основі попиту та формує ціни в межах контрольованої операції для продажу покупцю, на основі ринкової ціни товару, тобто на ціну реалізації товару напряму впливає кон'юнктура ринку. Ринкові ціни на товар можуть як зростати так і зменшуватись відносно цін, зафіксованих в додатках до договорів.

Покупець також несе даний ризик, оскільки здійснює посередницьку діяльність з оптової торгівлі товаром. Однак, для покупця ринковий ризик є значним, оскільки покупець повністю відповідає за реалізацію продукції на користь третіх осіб, а отже, може понести збитки у випадку скорочення попиту на товар. Таким чином, продавець несе даний ризик в обмеженому обсязі, тоді як покупець - в повному обсязі.

Ризик знецінення виробничих запасів, втрати товарами споживчих якостей, пов'язаний з неналежною якістю товарів, являє собою ризик того, що надані компанією товари можуть виявитися неякісними, привести до втрат або спричинити шкоду кінцевому споживачу чи третій особі.

МГТ Блек Сі несе ризик, пов'язаний з неналежною якістю товару, оскільки якщо виявиться, що якість товару не відповідає договору, покупець має право відмовитись від отримання товару. Втім, даний ризик є обмеженим для продавця, оскільки якість товару підтверджується сюрверсною компанією.

Покупець несе ризик, пов'язаний із незадовільною якістю товару, оскільки виявлення такого товару в місці поставки може призвести до затримки у постачанні товару кінцевим покупцем – третім особам. Проте, даний ризик є обмеженим для покупця, оскільки він має право відмовитись від придбання товару неналежної якості. Таким чином, сторони несуть даний ризик в обмеженому обсязі.

Ризики, пов'язані із втратою чи пошкодженням товару під час транспортування, розподіляються між МГТ Блек Сі та кінцевим покупцем. Продавець здійснює постачання товару на умовах FOB/DAT порти України відповідно до умов поставки Інкотермс 2020. Подальше транспортування товару здійснюється за рахунок кінцевих покупців товару. Отже, продавець несе даний ризик в обмеженому обсязі, покупець не несе даного ризику.

Кредитний ризик являє собою ризик неспроможності сторони після оплати товарів чи послуг отримати товари (послуги) у повному обсязі, який передбачено в контракті, або ж вчасно отримати оплату за вже поставлені товари або послуги.

Відповідно до договорів, покупець здійснює оплату за кожен погоджену партію товару за договором шляхом банківського перерахування грошових коштів на банківський рахунок продавця після дати надання документів, зазначених у договорах, але не більше ніж через 180 календарних днів з дати оформлення експортної митної декларації продавця. Фактичні розрахунки між продавцем і покупцем здійснюються як на умовах передоплати, так і на умовах післяплати. В той же час, кредитний ризик для сторін є обмеженим, оскільки операції здійснюються між пов'язаними особами. Таким чином, сторони несуть кредитний ризик в обмеженому обсязі.

Валютний ризик – це можливість збитків через несприятливі зміни курсів іноземних валют, він виникає, коли валюта витрат відрізняється від валюти доходу.

Продавець несе даний ризик, оскільки валютою договорів є долар США, а свою операційну діяльність продавець здійснює у гривнях, що створює ризик втрат у зв'язку зі змінами валютного курсу гривня/долар США.

Покупець несе валютний ризик, так як він здійснює оплату за товар у доларах США, у той час як його операційною валютою є валюта його країни. Таким чином, сторони несуть валютний ризик у повному обсязі.

На даний момент, окрім стандартних ризиків перелічених вище, додається військовий стан в Україні. Через військові дії на території нашої держави, неможливо точно спрогнозувати яким буде врожай у 2022 році, тому невідомо в яких об'ємах ТОВ «МГТ Блек Сі буде здійснювати свою діяльність, і чи зможе здійснювати взагалі.

III РОЗДІЛ. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МГТ БЛЕК СІ»

3.1. Діагностування ризиків та методи їх мінімізації при проведенні діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»

Компанія МГТ Блек Сі проводить аналіз та прогнозування кон'юнктури (а саме, ціни, попиту та пропозиції) на зовнішньому ринку, планування та своєчасне розроблення заходів для уникнення можливих ризиків та збитків, викликаних несприятливими кон'юнктурними змінами.

Для прогнозування ризиків та їх мінімізації в МГТ Блек Сі існує ряд прописаних процедур та процесів. Кожна компанія з якою ведеться співпраця проходить ретельну перевірку.

Першим кроком такої перевірки є перевірка країни в якій зареєстровано контрагента. Багато країн запровадили економічні санкції щодо ведення бізнесу з конкретними країнами, певними компаніями, суднами або окремими особами. Крім того, багато країн запровадили економічні санкції проти спонсорування тероризму. Запроваджені обмеження можуть відрізнитися залежно від країни ведення бізнесу, а також від цілі співпраці і час від часу можуть зазнавати змін.

Таким чином, співробітники компанії повинні перевірити, чи підпадає країна, громадянин, судно або компанія під дію санкційної програми.

За порушення економічних санкцій передбачені серйозні покарання, в тому числі кримінальні судові переслідування, що призведе до значних штрафів або позбавлення волі. Співпраця з компаніями, які зареєстровані в країнах зі списку на *рис.3.1*, неможлива.

Для перевірки використовується офіційно затверджений список підсанкційних країн з Програми міжнародних санкцій Європейського Союзу та Сполучених Штатів.

INTERNATIONAL SANCTIONS PROGRAMS OF THE EUROPEAN UNION AND THE UNITED STATES
 Indicative List* – September 12, 2019

Comprehensive Country-based sanctions programs:				
Sanction: Programs:	OFAC		EU	
	Embargo	List-Based Sanctions:	Embargo	List-Based Sanctions:
Cuba**	✓	✓		
Crimea** (Ukraine-related) <small>(1) Entities, in Crimea and at Sevastopol, that were confiscated or that have benefited from a transfer of ownership contrary to Ukrainian law</small>	✓	✓	✓	✓(1)
Iran**	✓	✓	✓	✓
North Korea**	✓	✓	✓	✓
Syria**	✓	✓	✓	✓
Partial country-based sanctions programs:				
Country WITH partial embargo and list-based Sanctions:				
Sanction: Programs:	OFAC		EU	
	Partial Embargo	List-Based Sanctions:	Partial Embargo	List-Based Sanctions:
Belarus		✓	✓	✓
Burma (Myanmar)		✓	✓	✓
Central African Republic		✓	✓	✓
Democratic Republic of Congo		✓	✓	✓
Iraq	✓	✓	✓	✓
Lebanon		✓	✓	✓
Libya		✓	✓	✓
Russian Federation <small>(1) Sectoral sanctions (i.e. prohibitions of certain types of transactions by specific entities operating in identified economic Russian sectors) (Executive Order 13662) (2) Sectoral sanctions and embargo of arms (Regulation (EU) n° 833/2014)</small>	✓(1)	✓	✓(2)	✓
Somalia	✓	✓	✓	✓
Sudan** <small>Country maintained with a Country Policy despite the relaxation of US sanctions on 12/10/2017, as it remains on the State Sponsors of Terrorism List of the US Department of State</small>	✓	✓	✓	✓
South Sudan **		✓	✓	✓
Venezuela <small>(1) The property of the Government of Venezuela is blocked (Executive Order 12854). This blocking sanction (or asset freeze) applies also to entities owned or controlled, directly or indirectly, by the Government of Venezuela or any person acting for or on behalf of the Government of Venezuela, including Petrolera de Venezuela, S.A.</small>	✓	✓(1)	✓	✓
Yemen		✓	✓	✓
Zimbabwe		✓	✓	✓
Country WITHOUT embargo - with list-based Sanctions only:				
Sanction: Programs:	OFAC		EU	
	Partial Embargo	List-Based Sanctions:	Partial Embargo	List-Based Sanctions:
Afghanistan				✓
Balkans-related <small>Composition of Western Balkans: Albania, Bosnia and Herzegovina, the former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro, Kosovo and Serbia (EU definition)</small>		✓		
Burundi		✓		✓
Egypt		✓		✓
Guinea-Bissau		✓		✓
Guinea, Republic of		✓		✓
Mali		✓		✓
Nicaragua		✓		✓
Tunisia		✓		✓
Ukraine		✓		✓

* For general information please refer to the NOP 2019-15 article 3 "Overview of International Sanctions" and for detailed information on these International Sanctions Programs, please contact your Compliance Department and/or consult: DGT Official Website (French and EU Regulations) and OFAC Official Website (US Regulations)
 ** In addition to regulations, Credit Agricole Group Policies applying to transactions with Iran (26/06/2012), Syria (26/06/2012), Sudan and South Sudan (16/12/2014), Crimea (06/11/2017), North Korea (06/11/2017) and Cuba (21/06/2019) must be respected.

Рис.3.1. Список підсанкційних країн Європейського союзу та Сполучених штатів Америки

Джерело: документація підприємства

Наступним кроком є перевірка контрагента уповноваженим комплаєнс-менеджером. Комплаєнс-менеджер – це спеціаліст, в обов'язки якого входить забезпечення діяльності організації відповідного регулятивного середовища, виявлення ризиків невідповідності чинним нормативним правовим актам та стандартам діяльності організації, виключення залучення організації та її співробітників до здійснення протиправної діяльності. Комплаєнс-менеджер стежить за відповідністю діяльності організації регулятивним вимогам як на рівні документообігу, так і на рівні спілкування співробітників між собою, з партнерами, контрагентами, інвесторами, банками та представниками.

За запитом комплаєнс-менеджера контрагент заповнює форму та надає необхідні документи, серед яких:

1. Корпоративна презентація
2. Організаційна схема компанії
3. Поточний торговий реєстр
4. Реєстр директорів та акціонерів
5. Паспорт CEO компанії

Далі компанія проходить перевірку через систему World-check. World-Check — це база даних про осіб та організацій із підвищеним ризиком, яка використовується в усьому світі для виявлення та управління фінансовими, регуляторними та репутаційними ризиками.

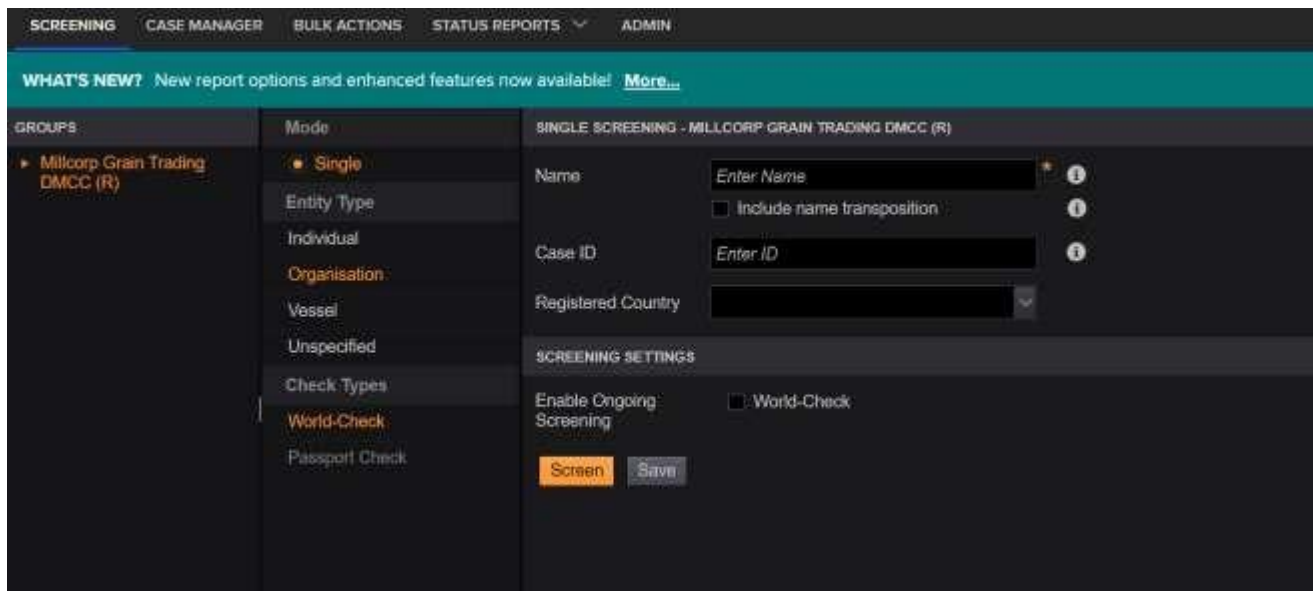

Рис. 3.2. Вкладка перевірки організацій у системі World-Check

Джерело [48]

Дана система, як показано на *рис.3.2* дає змогу перевірити організації, банки, судна та людей. Наприклад, на судно могли бути накладені штрафи за забруднення середовища. World-check показує коли це відбувалось, суму та причину штрафу. Подальша співпраця з таким судном залежить від багатьох факторів і рішення працювати з ним чи ні приймає комплаєнс-менеджер.

Завдяки цим крокам вдається уникнути ризиків партнера, банку, країни та репутаційних ризиків.

Агроринок має високу волатильність, але стратегія управління ціновими ризиками допомагає зменшити ринкову волатильність і гарантувати отримання прибутку. Навіть невелика зміна ціни може мати великий вплив на розмір прибутку. Валютний, ціновий ризик та ризик зміни кон'юнктури ринку, повністю уникнути неможливо, тому МГТ Блек Сі використовує різноманітні засоби мінімізації, наприклад форвардні та ф'ючерсні контракти, хеджування, свопи та споти. [Інструкція ТОВ «МГТ Блек Сі» з управління ціновими ризиками]

«Хеджування - відкриття угод на одному ринку для компенсації впливу цінових ризиків на протилежній позиції на іншому ринку у рівній частині».[31]

Своп – це угода між двома контрагентами щодо обміну фінансовими інструментами або грошовими потоками чи платежами протягом певного часу. Своп також можна розглядати як серію форвардних контрактів, за допомогою яких дві сторони обмінюються фінансовими інструментами, що призводить до зміни грошового потоку який має одні характеристики, на грошовий потік з іншими характеристиками.[46]

Договір з коротким терміном поставки, або спот, передбачає негайну передачу товару покупцеві відповідно до умов договору. Виконання договору починається з дати підписання, а доставка здійснюється протягом 1-30 днів. У таких договорах важливою є практика розподілу витрат на зберігання вантажів та страхування. Отже, вартість зберігання товару та вартість страхування перед продажем надходить на рахунок продавця, а після операції, тобто після продажу, – на рахунок покупця.[31]

Механіка використання спотових угод дуже проста. На продаж виставляється товар який знаходиться на зберіганні. Покупцю необхідно показати свою платоспроможність. Після підписання угоди покупець перераховує кошти на розрахунковий рахунок біржі до початку відвантаження. Якщо оплата не буде здійснена відповідно до договору протягом зазначеного терміну, договір буде розірвано, а заставу покупця (не менше 0,5% від суми угоди) буде надіслано продавцю.

Відстрочена або форвардна поставка — це взаємна передача прав та обов'язків з відстроченням доставки матеріальних товарів. Такі угоди оформляються як контракти на поставку. Продавець зобов'язується поставити придбаний товар у строк, визначений договором, а якщо при укладенні договору не буде здійснена повна оплата або передоплата, покупець зобов'язується прийняти товар та сплатити договірну ціну.

Особливістю угоди на форвардних умовах є різниця між часом здійснення угоди та моментом доставки товару покупцеві. Проміжок часу від підписання угоди до доставки товару визначається кожною біржею відповідно до її обсягу. Таким чином, очікується, що продукція триватиме 3, 6 та 9 місяців.[12]

Об'єктом форвардного контракту зазвичай є продукт, який буде вирощено на момент поставки.

Переваги укладання такої угоди – це значна економія витрат на зберігання, і головне – можливість виробникам авансувати майбутнє виробництво. Однак при укладенні договору з відстроченою поставкою товару, існує ризик того, що поставка товару та остаточний розрахунок не можуть бути здійснені в обумовлені терміни у разі передоплати, передбаченої договором. Для впровадження механізмів страхування таких ризиків товарні біржі України використовують послуги вітчизняних та іноземних страхових компаній.

Ф'ючерсний контракт - це взаємна передача прав та обов'язків за типовим контрактом на поставку товарів, тому відбувається купівля-продаж не реального товару, а лише контракту на цей товар впродовж певного періоду часу. Реалізується не товар, а договір. Метою укладання таких угод є не купівля чи продаж фізичних об'єктів, а запобігання можливим негативним змінам цін. Вони укладаються на стандартних умовах за типовими контрактами біржі на окремий вид товару. Предметом ф'ючерсного контракту може бути лише товар одного виду з певними якісними характеристиками.[31]

Ф'ючерсні контракти укладаються не на кількість товару, а лише на певну кількість контрактів. Загальний обсяг конкретного товару за ф'ючерсним контрактом визначається кількістю контрактів, а обсяг конкретного товару в кожному контракті нормується.

Метою укладання ф'ючерсного контракту є отримання різниці між ціною на момент укладення контракту та ціною на дату припинення дії контракту. Якщо за цей період ціна зростає, продавець програє. Щоб покрити різницю між ціною контракту та фактичною ринковою ціною, продавець укладає офсетну або зустрічну угоду, угоду про купівлю тієї ж партії за новою фактичною ціною в кінці терміну дії ф'ючерсного контракту. Покупець також укладає офсетну угоду, щоб продати той самий лот за новою ціною та отримати виграну різницю. Ф'ючерсна угода припиняється, коли укладається офсетна угода.

Для того, щоб чітко розуміти коли ризик переходить від ТОВ «МГТ Блек Сі», в угоді обов'язково вказується базис Incoterms, правила якого зобов'язуються виконувати обидві сторони.

7. ПОСТАВКА:	7. DELIVERY:
7.1. Базис поставки – DAT	7.1. Delivery basis – DAT
7.2. . Місце поставки – Миколаїв, Україна, склади Приватне акціонерне товариство «Миколаївський комбінат хлібопродуктів» іменованій в подальшому «Термінал».	7.2. Place of Delivery – Place of Delivery – Mykolaiv, Ukraine warehouses of PJSC "Mykolaiv Milling Works" terms hereinafter referred to as the "Terminal".
7.3. Товар знаходиться на зберіганні у зерновому терміналі Приватне акціонерне товариство «Миколаївський комбінат хлібопродуктів» за адресою: 54034, м. Миколаїв, вул. 1-а Слобідська 122.	7.3. The goods are stored in the grain terminal of PJSC "Mykolaiv Milling Works", at the address: 54034, Mykolaiv, street 1st Slobidska 122
7.4. Датою поставки вважається дата передачі Товару Продавцем Покупцю, згідно акту прийому-передачі Товару, підписанного Покупцем, Продавцем та Терміналом, з якісними показниками Товару.	7.4. The date of delivery shall be the date transfer of Commodity from Supplier to Buyer under Statement of Statement of transfer and acceptance of Commodity Signed by Buyer, Supplier and Terminal, indicating the qualitative indicators of the goods.

Рис. 3.3. Фрагмент договору ТОВ «МГТ Блек Сі» з «Миколаївським комбінатом хлібопродуктів»

Джерело: документація підприємства

На *рис. 3.3* відображається фрагмент договору з вказанням базису поставки DAT.

Для мінімізації ризику псування товару під час транспортування, кожна угода підлягає страхуванню. Розмір та умови страхування узгоджуються для кожної угоди окремо. Для підтвердження угоди страховик надає страхувальнику страхове свідоцтво, яке містить правила страхування, перелік страхових ризиків, суму та страхові внески, порядок зміни та розірвання договору та інші умови, що регулюють дію договору. Страхування зовнішньоекономічної діяльності Відноситься до страхування ризиків, що виникають у процесі реалізації, і являє собою групу страхування для захисту інтересів вітчизняних та іноземних суб'єктів у міжнародному співробітництві.

В системі управління ризиками компанії МГТ Блек Сі велику роль також відіграє сервіс Marinetraffic, який надає інформацію в режимі реального часу про переміщення суден і поточне розташування суден у портах. Завдяки цьому сервісу

можна визначити чи вчасно буде доставлено вантаж. Оскільки необхідно платити щоденно за фрахт судна, компанія зацікавлена в тому щоб вантаж не стояв в черзі на розвантаження кілька днів, тому бувають ситуації коли судно змінює курс в залежності від завантаженості портів.

Рис. 3.4 Фрагмент інтерактивної карти **Marinetraffic**

Джерело [38]

На *рис.3.4* зображено фрагмент карти, яка показує інформацію про рух вантажних суден в режимі реального часу. Це дозволяє оперативно реагувати на непередбачувані ситуації та ризики.

3.2. Економічна ефективність управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»

Розглянемо економічну ефективність використання форвардних контрактів, на прикладі однієї угоди між ТОВ «МГТ Блек Сі» та компанії Х.

Припустимо, що була укладена угода на поставку 10 000 тон пшениці першого класу за ціною 450 USD за тону з післяплатою протягом 180 днів з моменту отримання вантажу та всіх необхідних документів. При цьому ціна

закупки була 440 USD. На момент оплати компанією X, середня ринкова вартість пшениці становила 445 USD.

Отже, прибуток ТОВ «МГТ Блек Сі» від цієї угоди становить:

$$(450-440)*10\,000=100\,000\text{ USD}$$

Якби ціна продажу не була закріплена заздалегідь і відповідала середньоринковій, то прибуток компанії становив:

$$(445-440)*10\,000=50\,000.$$

Зазвичай ціна продажу не буває нижчою за закупівельну ціну, тому компанія у більшості випадків отримає прибуток при укладенні форвардної угоди.

Розглянемо також економічну ефективність страхування товару на прикладі однієї з угод укладеної в 2020 році за базисом поставки CIF. ТОВ «МГТ Блек Сі» здійснила закупівлю 6 445,787 тон за ціною 241,29 USD і продала їх за ціною 270,00 USD.

Таблиця 3.1

Прибутки та витрати в угоді з базисом CIF

Закупівля	1 555 330,22
Продаж	1 740 362,49
Фрахт	124 081,39
Брокер	6 942,12
Інспектування	1 200,00
Експедиторська служба	11 566,30
Фумігація	167,53
Зберігання	184,73
Комісія банку	5 027,49
Страхування	3 585,84
Чистий дохід	32 276,87

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Чистий дохід компанії без страхування становив би:

$$32\,276,87 + 3\,585,84 = 35\,862,71 \text{ USD}$$

Але при настанні страхового випадку, наприклад псування зерна під час транспортування, без покриття страховою компанією, збиток компанії склав би

$$1\,555\,330,22 + 124\,081,39 + 6\,942,12 + 1\,200,00 + \\ 11\,566,30 + 167,53 + 184,73 + 5\,027,49 = 1\,704\,499,78 \text{ USD}$$

що в 475 разів перевищує витрати на страхування і в 53 рази перевищує чистий дохід від угоди. Такі розрахунки показують обов'язкову необхідність страхування товарів.

При укладанні угод з базисом поставки FOB, після завантаження товару на вантажне судно усі ризики та витрати переходять покупцю.

Таблиця 3.2

Прибутки та витрати в угоді з базисом FOB

Вартість закупівлі	1 102 200,00 (6 600 тон по 167 USD)
Вартість продажу	1 148 400,00 (6 600 тон по 174 USD)
Брокер	6 600,00
Банківські комісії	5 588,50
Чистий дохід	34 011,50

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

При проведенні такої угоди, МГТ Блек Сі сплачує лише за послуги брокерів та банківські комісії, всі інші витрати оплачуються покупцем. Угоди на основі базису FOB дозволяють мінімізувати ризики для продавця, за рахунок їхнього переходу до покупця. Тому навіть при настанні ризиків чистий дохід компанії складе 34 011,5 USD.

Якщо проаналізувати дані за весь 2020 рік, то загальна сума витрат на страхування склала 198 893.80 USD, а прибуток за цей же проміжок часу становить 137 739 527 USD, тобто сума витрат на страхування є досить невеликою у порівнянні з сумою прибутку.

Рис.3.5. Фінансові результати ТОВ «МГТ Блек Сі» за 2020 р.

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Як показано на *рис.3.5*, витрати на страхування склали лише 0,14% від загального прибутку за угодами.

Основні показники роботи ТОВ «МГТ Блек Сі» в 2018-2021 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід, тис. грн	284 614	1 036 633	939 470	1 012 500
Собівартість, тис. грн	257 408	964 670	871 608	954 327
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	27 206	71 963	67 862	58 173
Інші операційні доходи, тис. грн	1 466	18 115	7 952	4 603
Інші операційні витрати, тис. грн	29 504	84 762	71 220	66 784
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	648	5 316	5 594	4 963

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

В табл. 3.3 представлено загальні фінансові результати ТОВ «МГТ Блек Сі» за 2018-2021 роки.

Якщо проаналізувати показники в таблиці, можна зробити висновок, що компанія є прибутковою і не дивлячись на ускладнення спричинені пандемією і зниженням доходу у 2020 р., дохід у 2021 році збільшився, що вказує на ефективність управління бізнесом, в тому числі управління ризиками компанії.

3.3. Рекомендації щодо покращення системи управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «МГТ Блек Сі»

Діяльність зернотрейдингових компаній завжди пов'язана з великою кількістю ризиків. ТОВ «МГТ Блек Сі» успішно здійснює свою діяльність з урахуванням всіх можливих ризиків.

На даний момент, компанія, як і інші представники агросектору, знаходиться у вкрай складному становищі. Діяльність компанії майже повністю заблокована через військові дії на території України. Основною проблемою є неможливість

використання портів для транспортування вантажів. Багато суден з зерном були заблоковані в Бердянську, Маріуполі та інших портах. В багатьох договорах страхування немає пункту щодо надання компенсацій за вантаж втрачений або пошкоджений внаслідок бойових дій, також неможливо довести, що вантаж повністю втрачено, а не просто заблоковано. Саме тому, багато компаній зазнало значних збитків і немає можливості повернути вантажі або отримати страхові компенсації за них.

Частина 1 статті 991 Цивільного кодексу та частина 1 статті 26 Закону "Про страхування" передбачає низку випадків, коли страховик має право відмовитися від здійснення страхової виплати.

При цьому цей перелік не є вичерпним, а в договорі можуть бути вказані і інші причини щоб відмовити в здійсненні страхової виплати, якщо це не суперечить закону. На практиці страховики включають до правил страхування додаткові підстави для відмови у здійсненні страхової виплати, зокрема, пов'язані з війною. Так, страховики наперед відмовляються покривати ризики спричинення збитків унаслідок бойових дій – наприклад, якщо застраховане майно було пошкоджено чи знищено через бойові дії (влучанням куль, снарядів тощо) така шкода не покривається страховиком. Страхування від воєнних ризиків існує як окремий продукт на ринку, але через надмірну вартість в останні роки не є поширеним.[28]

В майбутньому, при повноцінному відновленні своєї діяльності, ТОВ «МГТ Блек Сі» має укладати угоди страхування враховуючи можливість втрати вантажів через бойові дії, навіть якщо на той момент загрози вже не буде.

Ще одним кроком для покращення системи управління ризиками є більш ретельна перевірка контрагентів. Необхідно додати до переліку документів для перевірки контрагентів, документи материнських компаній, для виявлення їх зв'язку з росією або іншими підсанкційними країнами, адже багато компаній вдаються до створення нових юридичних осіб для обходу санкцій та приховання інформації про свою неправомірну діяльність. Додатково можна створити нову форму для заповнення контрагентами, в якій необхідно вказувати свої зв'язки чи

співпрацю з компаніями держави-агресора, так само як це вже запроваджують деякі європейські компанії.

Q8a. To the best of your knowledge, is your organisation or any of its directors:

- Listed by Switzerland, the United Nations, the United States, the European Union or the United Kingdom as a target of Sanctions;
- Incorporated or located in an Embargoed Country (Cuba, Crimea, Iran, North Korea or Syria);
- Incorporated or located in Russia or Venezuela;
- Owned or controlled by, or acting on behalf of, any of the above.

Yes No

Q8b. If yes, please provide further details.

Рис.3.6 Фрагмент комплаєнс-форми європейської компанії

Джерело: документація підприємства

Комплаєнс-форми, аналогічні до форми на *рис. 3.6* дозволять не лише уникнути ризику контрагента, але також і репутаційного ризику, адже співпраця з компаніями пов'язаними з підсанкційними країнами може привести до погіршення іміджу МГТ Блек Сі та внесення її у відповідні системи як порушника.

Враховуючи той факт, що зерно зараз знаходиться в сховищах і майже не експортується, при відновленні закупівельного процесу необхідно ввести додаткові перевірки якості, щоб уникнути ризику псування зерна під час транспортування.

Через ситуацію в країні можливі великі коливання курсів валют, тому фінансовим менеджерам необхідно уважно контролювати всі зміни та укладати угоди в залежності від поточної ситуації, з мінімально можливим ризиком втрати частини прибутку.

На даний момент компанія МГТ Блек Сі здійснює експорт зерна невеликими партіями за допомогою вантажних автомобілів. Таке перевлаштування бізнесу призводить до появи нових покупців та бізнес-партнерів. Для уникнення ризику партнера необхідно додати інші варіанти перевірки, окрім системи World-check, оскільки вона в основному націлена на компанії що працюють через морські шляхи

перевезення, відповідно може не містити всієї необхідної інформації. Це можуть бути такі системи як MemberCheck, NameScan, Sigma Ratings або інші аналоги.

MemberCheck спрощує процес належної перевірки та надає спеціалізований комплексний аналіз для підтримки відповідності, представлений у добре структурованому звіті. Звіти розширеної належної перевірки необхідні для отримання додаткових знань про конкретних клієнтів, постачальників або третіх сторін, коли існує високий ризик відмивання грошей або фінансування тероризму. Набагато більш детальний процес. MemberCheck проводить збір додаткової інформації від клієнта або сторонніх джерел, щоб уточнити інформацію про клієнта або бенефіціарного власника та визначити джерела його доходів та коштів клієнта та/або бенефіціарних власників, а також захищає бізнес або організацію від втягнення у злочинну діяльність.[39]

NameScan має функцію постійного моніторингу, яка пропонує динамічне виявлення нових ризиків і сповіщення в режимі реального часу, що дозволяє компаніям реагувати на порушення контрагентів здійсненні після перевірки.[43]

Sigma Ratings має базу даних у якій міститься інформація про понад 900 мільйонів компаній і людей з усього світу. Розроблена галузевими експертами, Sigma структурує дані, розподіляючи проблеми за рівнем ризику.[45]

Часто бувають ситуації коли система перевірки контрагентів знаходить порушення які були здійснені дуже давно або за які вже сплачено штрафи. В МГТ Блек Сі немає чіткого алгоритму про співпрацю з такими компаніями. Кожен випадок розглядається індивідуально і рішення приймають декілька керівників, що дуже сильно затримує процес продажу. Для покращення управління ризиками необхідно розробити інструкцію з категоризацією порушень контрагентів по рівням і в залежності від рівня чи давності приймати рішення про співпрацю. Такий алгоритм дозволить прискорити процес перевірки та затвердження контрагента.

Головним глобальним недоліком торгівлі воєнного часу є відсутність стабільних логістичних ланцюгів, здатних забезпечити необхідний експорт. Оскільки зернотрейдером потрібно починати все з 0, не завжди можна врахувати всі нюанси. Для уникнення чи зменшення ризику втрати вантажів під час

транспортування, у наш час необхідно ретельно перевіряти та продумувати логістику, або в угодах з логістичними компаніями вказувати про перехід ризику на перевізника і компенсацію у разі втрати вантажу.

Ринок зернотрейдингу не стоїть на місці, та активно розвивається, саме тому необхідно регулярно проводити навчання персоналу новим інструментам управління ризиками, відвідуючи різноманітні конференції, виставки, тренінги, та курси. Відповідні навчальні програми проводять такі компанії, як Agro Ovcharov Academy, StoneX Group Inc., Ukragroconsult, Agritel та інші.

Для успішного проведення управління ризиками також необхідно комплексно оцінювати ризики. На даний момент компанія веде розрахунки по кожному можливому ризику окремо. Для покращення системи оцінювання ризиків, можна ввести стрес-тестування ризиків. Стрес-тестування можна визначити як оцінку потенційного впливу на фінансовий стан компанії, коли ризики його діяльності змінюються, виходячи з ймовірності потенційних збитків.[11]

Система управління ризиками ТОВ «МГТ Блек Сі» успішно функціонувала та допомагала компанії отримувати прибуток від своєї діяльності. Однак, в теперішніх реаліях необхідно переглядати та підлаштовувати систему відповідно до ситуації.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки та узагальнення:

Досліджено економічну сутність ризиків зовнішньоекономічної діяльності, що можуть бути згруповані, зокрема, за такими напрямками, як ризики контрагента, валютні ризики, ризики країни, ризики банку, ризики транспортування та маркетингові ризики.

Проаналізовано методи діагностування ризиків зовнішньоекономічної діяльності, серед яких статистичний, рейтинговий, аналітичний, експертний, систематичний, фундаментальний, нормативний, аналоговий та комплексний, з них виділено для практичної реалізації експертний метод.

Розглянуто методичні аспекти управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності, такі як: визначення та аналіз ризику, аналіз альтернативних методів управління ризиками, вибір методу управління ризиками, моніторинг результатів, моделювання процесів та вдосконалення системи управління ризиками

В практичній частині роботи проведено аналіз ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємства «МГТ Блек Сі» та розраховано можливі збитки від настання ризиків. Проведено експертну оцінку ризику, яка дозволила виявити найбільш впливові ризики.

Розглянуто можливі шляхи уникнення та мінімізації наслідків ризиків.

Також надано рекомендації щодо перегляду системи управління ризику, в зв'язку зі змінами в агротрейдинговій сфері, та експорті в цілому, та представлено методи підвищення ефективності управління ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бриндзя О.З. Врахування економічного ризику в управлінні підприємством / О.З. Бриндзя // Ефективна економіка. - Тернопіль, 2014. - № 1. - С. 16-18.
2. Васильєва Т.А. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навч. посібник / Т.А. Васильєва, С.В. Леонов, Я.М. Кривич. - Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ". - 2015. - 208 с
3. Виручка від експорту 2021. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/news/1525190> (дата звернення 20.04.2022).
4. Данилюк І. В. Аналіз маркетингових ризиків підприємства / І. В. Голяш, Ірина Данилюк // Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу і статистики Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2012. – Вип. 10, ч. 4. – С. 59-62.
5. Двуліт З. П. Ризики зовнішньоекономічної діяльності: особливості та методи управління ними / З. П. Двуліт, Х. С. Передало, У. І. Моторнюк, С. І. Наумчук // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2019. – Вип. 1, № 2. – С. 1–10.
6. Державна митна служба України. [Електронний ресурс]. URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/analytics> (дата звернення 25.04.2022).
7. Експортні рекорди зерна. [Електронний ресурс]. URL: <https://ambarexport.ua/blog/export-records-of-grain> (дата звернення 20.04.2022).
8. Зміни в торгівельній політиці у зв'язку з Covid-2019. [Електронний ресурс]. URL: <https://mfa.gov.ua/news/diznajtesya-bilshe-pro-zmini-v-torgovelnij-politici-inozemnih-krayin-u-zvyazku-iz-covid-19> (дата звернення 30.04.2022).
9. Інструкція ТОВ «МГТ Блек Сі» з управління ціновими ризиками.
10. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Видання 6-те. / Ю. Г. Козак, Є. В. Савельєв. - К.: «Центр учбової літератури». - 2019. - 292 с.

11. Кошельок Г. В. Методика проведення стрес-тестування ризиків грошових потоків підприємства / Г. В. Кошельок // Приазовський економічний вісник. – 2017. – № 5 (05). – С. 143 – 149.
12. Любезна І. В. Організація біржової діяльності. Цикл лекцій / І. В. Любезна. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 94 с.
13. Мамчин М. М., Управління ризиками в логістиці; Конспект лекцій / М. М. Мамчин, О. Б. Мних, І. М. Паробецька. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». - 2009. – 153 с.
14. Мойсеєнко І. Інвестиційний аналіз : навчальний посібник / І. Мойсеєнко, І. Ревак, Г. Миськів, Н. Чапляк. - Львів: ЛьвДУВС. - 2019. - 276 с.
15. Назарова Т. Ю. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Т. Ю. Назарова, Ю. Гінзбург // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Економічні науки: зб. наук. пр. – Харків: НТУ "ХПІ", 2019. – № 2. – С. 101-104.
16. Нікітін Сергій Олександрович. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства. International Electronic Scientific Journal “Science Online”. [Електронний ресурс]. URL: https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2018/07/Nikitin_CHan-hi.pdf (дата звернення 15.05.2022)
17. Петруні Д. Ю. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник / Ю. Є. Петруні. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів. - 2015. – 331 с.
18. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 05.05.2022)
19. Портоварас Т. Методологічні аспекти аналізу фінансових ризиків як інструменту управління ними / Т. Р. Портоварас // Світ фінансів. - 2018. - Вип. 3. - С. 128-140.
20. Проблеми експорту зерна через ЄС та потужностей зберігання в Україні. [Електронний ресурс]. URL: <https://elevatorist.com/blog/read/761-eksport-cherez-suhoputni-shlyahi-do-yes-mojlivost>

- 21.Продовольча безпека під час пандемії. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3012770-prodovolca-bezpeka-pid-cas-pandemii-ukraina-i-sot-zrobili-spilnu-zaavu.html> (дата звернення 14.05.2022)
- 22.Профіль бізнесу «COFCO». [Електронний ресурс]. URL:<https://elevatort.com/kompanii/155-cofco-agri-ukraine> (дата звернення 14.04.2022)
- 23.Профіль бізнесу «Kargill». [Електронний ресурс]. URL: <https://latifundist.com/kompanii/424-kargill> (дата звернення 14.04.2022)
- 24.Профіль бізнесу «Нібулон». [Електронний ресурс]. URL:<https://latifundist.com/kompanii/3-nibulon> (дата звернення 14.04.2022)
- 25.Рейтинг найуспішніших зернотрейдерів. [Електронний ресурс]. URL:<https://railinsider.com.ua/opublikovano-rejtyng-najuspishnishyh-zernotrejderiv-2019-2020-mr/> (дата звернення 14.04.2022)
- 26.Рекордний врожай 2021. [Електронний ресурс]. URL: <https://agropolit.com/news/22754-agrariyi-ukrayini-zibrali-rekordniy-vrojaj-zernovih-ta-zernobobovih-106-mln-t--leschenko> (дата звернення 20.04.2022)
- 27.Скільки зернових експортує Україна. . [Електронний ресурс]. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/02/22/infografika/ekonomika/skilky-zernovux-eksportuye-ukrayina> (дата звернення 20.04.2022)
- 28.Страховання під час війни. . [Електронний ресурс]. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/> (дата звернення: 12.05.2022)
29. Стрельбіцька, Н. Є. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності : консп. лекцій. / Н.Є. Стрельбіцька. – Тернопіль: ТНЕУ. - 2010. – 81 с.
30. УКРІНФОРМ. Аналітика. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2794826-urozaj2019-rekord-akomu-zagrozue-silna-grivna.html> (дата звернення 15.04.2022)
31. Ф'ючерсні ринки в сільському господарстві. Тренінг компанії Agritel. Базовий модуль. 2019.

32. AON company. [Електронний ресурс]. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Aon_\(company\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Aon_(company)) (дата звернення 15.05.2022)
33. AON Risk Map. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.riskmaps.aon.co.uk/PoliticalRisk/Map> (дата звернення 14.05.2022).
34. Emad Mohamed Azhar Ali. Risks in foreign economic activity of an enterprise. 2020. [Електронний ресурс]. URL: https://www.eimj.org/uplode/images/photo/RISKS_IN_FOREIGN_ECONOMIC_ACTIVITY_OF_AN_ENTERPRISE..pdf (дата звернення 11.05.2022)
35. Fedoryshyna L. Analiz controlling financial risks of enterprise / L. Fedoryshyna, V. Todosiychuk // Polish journal of science.-2019.-№ 21, Vol. 2.- P. 30-42., 2019.
36. Incoterms. [Електронний ресурс]. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Incoterms> (дата звернення 13.05.2022)
37. Incoterms. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.iccgermany.de/standards-incoterms/incoterms-2020-in-der-uebersicht/> (дата звернення 12.05.2022)
38. Marinetraffic. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.marinetraffic.com/en/ais/home/centerx:30.0/centery:45> (дата звернення: 11.05.2022)
39. MemberCheck. [Електронний ресурс]. URL: <https://membercheck.com/index.html> (дата звернення: 09.05.2022)
40. Millcorp trading – інформація про групу компаній. [Електронний ресурс]. URL: <http://eng-millcorp-trading.com/who-we-are> (дата звернення 24.01.2022)
41. Millcorp trading – наші цінності. [Електронний ресурс]. URL: Сайт Групи: <http://eng-millcorp-trading.com/our-values> (дата звернення 24.01.2022)
42. Millcorp trading – хто ми? [Електронний ресурс]. URL: Сайт Групи: <http://eng-millcorp-trading.com/who-we-are> (дата звернення 24.01.2022)
43. NameScan. [Електронний ресурс]. URL: <https://namescan.io/Register.aspx> (дата звернення: 10.05.2022)
44. SACE. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.sace.it/en/maps#/maps/risk-map> (дата звернення 15.04.2022)

45. Sigma Ratings. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.sigmaratings.com/>
(дата звернення: 09.05.2022)
46. Swap (finance). [Электронный ресурс]. URL:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Swap_\(finance\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Swap_(finance))
47. The Global Risks Report 2022. 17th Edition is published by the World Economic Forum. [Электронный ресурс]. URL:
https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf
(дата звернення 10.05.2022)
48. World-Check. [Электронный ресурс]. URL: <https://worldcheck.refinitiv.com/>
(дата звернення: 10.05.2022)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна магістерська робота на тему: «Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства».

Автор: Романюк Дарина Олександрівна

Науковий керівник: Голованенко Микола Васильович

Робота складається з трьох розділів, кожен з яких містить три підрозділи.

Робота містить 64 сторінки, 9 таблиць, 12 рисунків. Перелік посилань нараховує 48 найменувань.

Робота виконана на базі товариства з обмеженою відповідальністю «МГТ Блек Сі».

Основна ідея роботи полягає в дослідженні економічної сутності ризиків зовнішньоекономічної діяльності а також аналізі методів діагностування та управління ними. Для того щоб успішно проводити зовнішньоекономічну діяльність, підприємство має бути готовим до виникнення всіх можливих ризиків, впроваджувати різноманітні інструменти, які допомагають мінімізувати або уникати негативних наслідків у разі настання ризику.

Результатом роботи є розробка методів для покращення ефективності системи управління ризиками ТОВ «МГТ Блек Сі», враховуючи специфіку бізнесу та негативний вплив подій в нашій країні на сферу агротрейдингу. Надано рекомендації щодо внесення змін в угоди страхування, впровадження додаткової перевірки якості товарів, більш ретельної перевірки контрагентів, а також застосування стрес-тестування в роботі для прогнозування можливих збитків.

Ключові слова: ризик, стратегія, управління, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішні ринки, експорт, діагностування ризику, управління ризиком.

ANNOTATION

Qualifying Master's Thesis in: “Risk management in foreign economic activity of an enterprise”.

Author: Romaniuk Daryna Oleksandrivna

Thesis adviser: Holovanenko Mykola Vasyliovych

The thesis consists of three sections, each of which contains three sub-sections.

The thesis contains 64 pages, 9 tables, 12 figures. The list of links includes 48 items.

The thesis was written on the basis of the Limited Liability Company “MGT Black Sea”.

The main idea of the thesis is to study the economic nature of the risks of foreign economic activity and analysis of methods of their diagnosis and management. In order to successfully conduct foreign economic activity, the company must be ready to face up all possible risks, implement a variety of tools that help to minimize or avoid negative consequences in the event of risk.

The result of the thesis is the development of methods to improve the effectiveness of the risk management system of the LLC “MGT Black Sea”, taking into account the specifics of business and the negative impact of events in our country on the field of agricultural trading. Recommendations are given for making changes to insurance contracts, introduction of additional quality control of goods, more thorough inspection of counterparties, as well as the use of stress testing in work to predict possible losses.

Key words: risk, strategy, management, foreign economic activity, foreign markets, export, risk diagnosis, risk management.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік, місяць, число)	Коди	
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МГТ БЛЕК СІ»	за ЄДРПОУ	2019	01 01
Територія Печерська районна у м. Києві Державна Адміністрація	за КОАТУУ	42042158	
Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	8038200000	
Вид економічної діяльності Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	за КВЕД	240	
Середня кількість працівників, осіб 10		46.21	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон площа Спортивна, буд. 1А, поверх 17, м. Київ, 01601		3945942	

1.Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	-	436,0
первісна вартість	1011	-	577,8
знос	1012	(-)	(141,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	-	436,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	-	17 601,4
у тому числі готова продукція	1103	-	17 601,4
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	27 684,7
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	2 288,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	14 772,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	261,5
Інші оборотні активи	1190	-	405,8
Усього за розділом II	1195	-	63 014,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	-	63 450,6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	2 616,1
Додатковий капітал	1410	-	152,7
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	616,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(2 768,8)
Усього за розділом I	1495	-	616,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	1 281,4
розрахунками з бюджетом	1620	-	250,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	135,4
розрахунками зі страхування	1625	-	0,5
розрахунками з оплати праці	1630	-	475,7
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	60 825,6
Усього за розділом III	1695	-	62 833,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	-	63 450,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2018

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м	Код за ДКУД
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	305 882,0	-
Інші операційні доходи	2120	1 465,1	-
Інші доходи	2240	134,9	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	307 482,0	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(269 168,1)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(37 530,9)	(-)
Інші витрати	2270	(30,8)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(306 729,8)	(-)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	752,2	-
Податок на прибуток	2300	(135,4)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	616,8	-

Позиція	Код рахову	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 016,3	2 016,1
Додатковий капітал	1410	152,7	-
Резервний капітал	1415	-	-
Відшкодування (пробитки) (незаплатити відток)	1420	(696,9)	4 076,4
Невідшкодуваний капітал	1425	3 758,1	-
Усього за розділом I	1495	(400,9)	6 892,5
II. Договірний зобов'язання, які не є фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Нагромаджені кредити банків	1600	-	-
Поточні кредитні зобов'язання за:			
договірними зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 289,2	6 303,8
розрахунки з працівників	1620	113,7	271,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	271,8
розрахунки з отриманням	1625	0,5	-
розрахунки з оплати праці	1630	475,7	-0,5
Державні міжбанківські перекази	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	82 092,6	137 078,2
Усього за розділом III	1695	83 940,2	143 353,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з мобілізаційними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	-	-
		85 942,2	152 782,3

3. Звіт про фінансові результати
за рік 2019 р.

Стаття	Код рахову	Форма № 2-н Код м. ДКУД 1801007	
		За звітний період	За відповідний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 056 933,0	284 814,3
Інші операційні доходи	2100	18 315,1	1 466,1
Відсотки	2200	3 057,0	183,6
Разом доходи (2000 + 2100 + 2200)	2300	1 078 305,1	286 464,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2180	(984 120,3)	(251 408,2)
Інші операційні витрати	2270	(84 762,1)	(29 503,9)
Інші витрати	2290	(132,0)	(93,8)
Разом витрати (2180 + 2270 + 2290)	2350	(1 069 014,4)	(281 005,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2300 - 2350)	2300	5 688,7	(696,9)
Податок на прибуток	2300	(- 915,4)	-
Чистий прибуток (збиток) (2300 - 2300)	2358	4 773,3	(696,9)

СЕВІНЬСЬКОК
 ВАЛЕНТИ
 СІМІНЬСЬКОК ВАЛЕНТИ
 (підпис, прізвище)
 Член Територіального
 (підпис, прізвище)

ЗІЯНО З ОРИГІНАЛОМ
 ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР
 ГОНЧАРОВ А. В.
 БАТА 16.09.2020Р

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МІТ БЛЭК СІ»	Дата (рок, місяць, номер місяця)	31 грудня 2020
Територія	Львівська область, м. Львів, вулиця Кобилянська	за фінансовий період	31 грудня 2020
Організаційно-правова форма підприємства	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КСДПФ	280
Вид національної валюти	Україна, гривня (грн), вироблення: гривня, частинки і грошові документи	за КСДП	40.21
Середня кількість працівників	13		
Адреса, телефон	Україна, 01033, м. Київ, Господар Ужасного, будинок № 19-21, корпус А, номер 3	0678322106	
Односторонній звіт, без дозвільного знака (згоря розкладу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2))			
Складено (робота виконана "ч" у віднодній частині) за національними (стандартами) бухгалтерського обліку			V
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код м. 2002 001001

А К Т И В	Код знака	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
нерезонна нерухомість	1001	-	-
інтелектуальна власність	1002	-	-
Нематеріальні капітальні інвестиції	1005	-	20
Основні засоби	1010	936	238
нерезонна нерухомість	1011	1 831	1 919
знос	1012	895	1 695
інвестиційна нерухомість	1015	-	-
нерезонна нерухомість, інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові фінансові активи	1020	-	-
нерезонна нерухомість, довгостроковим фінансовим активам	1021	-	-
Накопичення амортизації довгостроковим фінансовим активам	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі іншої підприємства	1028	-	-
знос фінансових інвестицій	1029	-	28 275
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі іншої підприємства	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гроші	1050	-	-
Відстрочені капітальні витрати	1060	-	-
Залишки грошей у банківських структурах (включно з фондами)	1065	-	-
Залишки необоротні активи	1090	-	28 519
Усього за розділом I	1095	836	28 519
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	32 943	33 813
Заробітні гроші	1101	29	3
Нематеріальні заробітки	1102	-	-
Готівка грошима	1103	-	-
Гроші	1104	32 914	33 813
Готівка фінансові активи	1110	-	-
Державні цінні папери	1115	-	-
Фінансові гарантії	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	14 431	2 637
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за відшкодування	1130	1 377	1 221
з бюджетом	1135	86 722	22 171
з тимчасової пошти на гроші	1136	-	1 054
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нерезонансних держав	1140	-	12
Дебіторська заборгованість за розрахунками з внутрішнім розрахунком	1145	-	-
Залишок позовної дебіторської заборгованості	1155	147	-
Готівка фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	11 649	7 607
Готівка	1166	-	-
Розовані в банках	1167	11 649	7 607
Витрати майбутнього періоду	1170	408	315
Залишок нерозрахованих у звітному періоді	1180	-	-
у тому числі в:			
розрахунки довгостроковим зобов'язанням	1181	-	-
розрахунки збитків або розрахунки відшкодування витрат	1182	-	-

резерв на обротова гроші	1183	-	-
інші страхові резерви	1184	-	-
інші обороти активи	1190	963	232
Усього за розділом II	1195	151 847	79 033
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи активів	1200	-	-
Всього	1200	152 783	98 552

Позив	Код позиву	На початок звітної півроку	На кінець звітної півроку
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарезервовані (займові) активи	1400	2 618	2 618
Відсоток до переоцінюваного статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінку	1405	-	-
Долгований капітал	1410	-	-
Власний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Переоцінюваний капітал (включений відсоток)	1420	4 076	(2 708)
Накопичений капітал	1423	-	-
Відчужений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	6 694	(92)
II. Долгостроковий зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені платежі зобов'язання	1500	-	-
Платіжні зобов'язання	1505	-	-
Долгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші долгострокові зобов'язання	1515	-	-
Долгострокові забезпечення	1520	-	-
Долгострокові забезпечення інших організацій	1521	-	-
Цінові різниці	1523	-	-
Кваліфікаційні різниці	1528	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокового зобов'язання	-	-	-
резерв відсотка або пені з відстроченої платіж	1532	-	-
резерв на обротова гроші	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні витрати	1535	-	-
Привласні фонди	1540	-	-
Резерв на випадок ліквідації	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Кореспондентні кредити банків	1600	-	-
Висхідні активи	1605	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за:	-	-	-
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товарами, роботами, послугами	1613	6 754	3 043
розривними з балансами	1620	371	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	371	-
розривними зі статистичними	1623	-	-
розривними з оплати праці	1630	-10	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за операціями лізингу	1633	39 419	20 253
Поточна кредиторська зобов'язаність за роздривними з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність із внутрішніх розривів	1643	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за статистичною діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	347	2 098
Договори майбутньої паритету	1665	-	-
Відстрочені кошти доходу від переоцінюваності	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1680	98 500	65 238
Усього за розділом III	1695	146 991	90 644
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами активів	1700	-	-
Усього за розділом IV	1700	-	-
V. Чиста вартість активів внаслідок валютного фонду	1800	-	-
Всього	1900	152 783	98 552

Головний бухгалтер
Григорук І.В.

Головний бухгалтер
Чайка Т.Ф.

Згідно з інформацією, наданою контролюючим органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

КОДІ
 2021 01 01
 42042158
 ДОКУМЕНТ ПРИВ'ЯЗАНІЙ

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	939 470	1 036 633
<i>Часті заробітні страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії відшкодування вимоги суми</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-
<i>зміни резерву незароблених премій, вимоги суми</i>	2013	-	-
<i>зміни частки перестраховування у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(871 608)	(964 670)
<i>Часті понесені збитки за страховими вимогами</i>	2070	-	-
Валовий прибуток	2090	67 862	71 963
Збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміни інших страхових резервів, вимоги суми</i>	2111	-	-
<i>зміни частки перестраховування в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	7 952	18 115
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2122	-	-
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2123	-	-
<i>дохід від використання акцій, випущених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(27 735)	(31 286)
Витрати на збут	2150	(37 052)	(39 758)
Інші операційні витрати	2180	(6 433)	(13 718)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	4 594	5 316
прибуток	2195	(-)	(-)
Збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	530	399
Інші доходи	2240	14 304	106
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від фінансової допомоги</i>	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(3 962)	(132)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(22 150)	(-)
<i>збиток (доход) від зміни вартості об'єктів на монетарній ставці</i>	2275	-	-

